

111111
5
Полюсь
Собластувса
XII на път
переренцян!

ВАДИК

23-24

ЖУРНАЛЫС

ВЫЛ ПАШ—Выл кад, выл моғјас	1
ІЗЖУРИВАН—Вөрса ентуциастјас	3
ВЫЛ ПАШ—Звучықјас	6
ПЕсҢ ГЕНҢ—Сіктса асыв	7
В. ЛАТКИН—Менам гаж	10
ИВАН ВАГ—Торпырігјас өтув- тігөн	11
НАДУТКИН—СенҢ веніс	15

№ 23-24

декабр 1-31

1931 - өд во

Өдžөдны ПЕРЕСТРОИТЧӨМ

Пролетарскөј комі художествоа гижөд колө бөрө олөмсыс. Зев уна участок социалистическөј строителстволөн колө пасјытөг, гижтөг. Сталин јортлыс квајт условјісө өнөз-на пролетарскөј комі гижыјас ез премеја кутчисны пропаган-дирүјтны. Выл-Пашлыс тајө нумерин сетам өви і медвозза гижөд Сталин јорт квајт условјіө жылыс. Мукөд гижыјас ез-на бостчывны. А Сталин јортлыс квајт условјісө олөмө пөртөм вөсна тышкаоөм, олөмө пөртөмсө петкөдлөм, лунылуи пропагандирүјтөм — основнөј моғ пролетарскөј комі гижыјас-лөн.

Партија сувтөдіс моғөн јонмөдны колхозјасөс организација да хоҗайство боксан. А ем-ө пролетарскөј комі художествоа гижөдын тајө моғсө олөмө пөртөм вөсна тышкасыс произведөннө? Вескыда колө шуны—абу-на, Зев омөла гижөны вөрлөзөм жылыс,— а сіјө өд мијан областлөн основнөј хоҗайственино-политическөј моғ. Колөны бокө промышленнөј предпрјатвө јаслөм промфинплан вөсна тышкаөм да с. в.

Мыјла ташөм бөрө колө пролетарскөј художествоа гижөд? Өви-кө сы вөсна, мыј пролетарскөј комі гижыјас вывти нөжјө перестраивајтөны аснысө өнија кад корөм серғи. Мөд-кө зікөз јансалины массаыс, сулалөны унҗыкыс бокын социалистическөј строител-

ствоса конкретнөј уж вывөыс, оз пусыны олөмас, оз участвүјтны ужалыс массаыскөд ортчөн хоҗайственино-политическөј моғјассө олөмө пөртөмын. Сы вөсна-жө, мыј КАПП ни торја пролетарскөј гижыјас өнөз ез нуөдны некущөм массөвөј уж ужалыс масса пөвстын і ударнықјасөс литератураө кыскөм муні формальоја.

Поҗө-ө таз возө колтчыны? Некущөма оз поҗ. Колө өни-жө, пыр-жө, паокөдны массөвөј уж. Быд пролетарскөј гижысы ассө колө прикрепитны торја промышленнөј предпрјатвө вылө, тракторнөј база бердө, лесопунктө, деланкаө, колхозө. Котыртны ударнықјасөс, звучнықјасөс, вөрлөзыс-колхознықјасөс, гола-шөркөда олыөјасөс ас гөгөрыс. Төдмөдны најө пролетарскөј комі художествоа литератураөн, сы возын сулалан моғјасөн. Лөсөдны коллективнөј обсуждөннө торја произведөннө-јас серғи. Колө котыртны литкружок, коді мед хоҗайственинөј политическөј моғјас олөмө пөртөм вөсна тышкаөмкөд ортчөн кутчисөс тышкавны пролетарскөј комі художествоа литература лөсөдөм вөсна. Очерк, кывбур, вьет, производство жылыс, ичөтк торјассан мед вермисны вуҗны ғырыс гижөдјасө, ыҗыд художествоа большевистскөј литература лөсөдөмө.

Тајө моғ КАПП-са быд шленлөн, быд пролетарскөј комі гижыелөн

КОСАНЫ МАРКІСТКО-ЛЕНІН- СКӨЙ ТЕОРИЈА ПОНДА

ЧОРҔОДАМ ТЫШ ТРОЦКІСТСКОЈ КОНТРОБАНДА ІСТ- ЈАСКӨД

Контрреволюціоннөй троцкістјас, меншевікјас, губөн і јавө разөдөннө ассыныс контрреволюціоннөй мөвп, корөөннө слабөјжык інјас, кытчө ескөн сүєсыны да контробандаөн јөз піө паскөдннө ассыныс контрреволюціоннөй теоріја.

Торја коммунистјас өіө ліберализм ног віөдөдөм понда, контрреволюціонерјас да налөн агентјас, мукөд дырјі, ассыныс контробандаө вермөннө печатајтны і мјан пролетарскөй журналјасын да газетјасын.

Слудкөјлыө ставҕасө печатајтөм кучҕа Сталин јорт мјаналы индө, кущөм ыжды өтвественност сулалө мјан возын Маркслыс да Ленинылыс теоріјасө вескыдөн массалы сетөм могыс, Ленинылыс да Маркслыс теоріја зугыөјаскөд чорыд тыш нуөдөдөм могыс.

Троцкістјас век на көсјөннө „спорунтны“ да „доказывајтны“ мыј істіннөй революціонерјасыс абу большевікјас да сылөн вожд—Ленин, а наја,—троцкістјас. Сы понда наја, көсјөннө большевітскөй партіјалыс історіјасө вежны асламыс контрреволюціоннөй теоріјаөн.

Большевітскөй партіјалыс да Ленинылыс быд пөлөс оппортунистјаскөд тышкасөмсө да революціоннөй уж нуөдөмсө, пролетариатөс вескыда революціјаө вајөдөмсө, контрреволюціоннөй троцкістјас көсјөннө зебны,—сајөдннө, көсјөннө Ленинөс быд ногыс макны мед большевізмөсө вежны контрреволюціоннөй троцкізмөн.

Сталиндөн піөмө сүвтөдө быд коммунист вожд, быд ужалыс јөз вождө могөн, велөдннө бура больше-

вітскөй партіјалыс історіја, велөдннө Маркслыс да Ленинылыс теоріја.

Ношта ыжыджык мог сулалө мјан возын, пролетарскөй художествоа гіжыөјас возын,—велөдннө бура Маркслыс да Ленинылыс теоріја і сјіө под вылын, ас гіжөдјас пыр, нуөдннө чорыд тыш быд пөлөс кулацкөй да оппортунистическөй мөвпјаскөд, кодјас кежөннө Ленинскөй туй вічыө бөкө. Мед первојмс аснимөсө ідеологіја боксан дорөмөн, мјан возын сулалө мог, воспитајтны ужалыс јөзөс пролетарскөй духөн, зарацитны најөс та под вылын социалистическөй ентузиазмөн.

Мјаналы колө тышкасны став нелучкјас вөчөмкөд, мед произведеньөјас вөліны пролетарскі вьдержаннөјөс. КАПП-лөн мог, организујтны художествоа лібературалы, торја произведеньөјаслы, гіжыөјаслы большевітскөй критика быдтыны ассыс организација торја өшыбкәјас принципалнөја вылө кыпөдөмөн біја ас критика улө бөстөмөн. Критика вылө котыртыны став лыдфыөыс ужалыс јөзөс. Мед критика ез вөв сөмын коркө коркөјасө бөстөм, а быдлуңја өрүжјө, код пыр мј пондамө воспитајтны аснимөсө і массаөс.

КАПП-са шленјаслы бура колө велөдннө большевітскөй історіја, Маркслыс ду Ленинылыс теоріја мед асланым художествоа гіжөдјаса кулацкөй мөвпјас ез пырны, мед пролетарскөй органјасө контрабандаөн ез вермыны сүєсыны троцкістјаслөн контрреволюціоннөй теоріјасө кулак мөвпјас.

Ічет Иван.

Нюбөдннөсө Віттор

ШТУРМО ПЕТАН ВО

(Областувса XII-өд парт-
конференціјалы)

Кылам мј,
Скөралө морелөн креж бердынгы,
Сіз ералө капитал-мір.
Кылам мј
Војна өрүжјөөн гримөдчөм шы,
Таң лөсөдөсө впр јуан пір.

Төдөм мј,
Капитал-гундырөс жагөдө крөіс,
Сы-понда пөж думыс сылөн оз уэ;
Сјіө оз пукты өрүжјөсө кіөмс,
Мед-өскө торкны Советскөй Сојуз.
Сөмын-өд
дасөс мј лоам быд эдук—
Төдлытөг мјанөс врагыд оз зуг;
Асным ог кыпөдө көс,
Но рөсплөкө сјіө оз бөст:
Социализм-олөм течам быд час,
А кын мј кутам впр
винтовка пыр
дөс!

Выл мјр дорам мчөдлытөм өдөн,
Кыптө, јонмө мјан вын;
Быд фашист, быд генерал мед
төдө:

Мјан винтовка оз мын.
Көс-кө кыптас—огө бөрдөдө,
Враг оз кыј.
Ек, винтовка, те ен вөрэы,
Бура лыј!
Мјан сіла—абу-на куш рүжјө,
Абу пушка, абу танк,—
Мувыв врагөс жујавтөзыс чужјө
Мјан пјатілетка-план.

Өд оз лічав, дорам, ковгам,
Төдөм мыј.
Враг-кө сүјөас—сек, винтовка,
Бура лыј!
Капиталдөн векыштчөма чужөм,
Лун нө вој сјіө оз лант:
Мыјла мјан социализм чужө,
Быд лун ломзө выл гігант.
Враг-кө вөчас остановка,
Төдөс мыј...

Ек, ен вөрэы сек, винтовка,
Бура лыј!
Мі-өд—мувыв Октябрлөн бригада,
Ленин знамја—мјан пас.
Көс-кө кыптас, өтүв мјан радө
Сувтас став робочөй класс.
Сек, буржуј, те кызі пышјан,
Кытчө, мыј?
Ек, винтовка, воцөс, мышсан
Бура лыј!

Мір-паста шензана вөвләйтөм
ödjäsön

СССР стрөитө социализм,—
Таштөмсө некор-на, весигтө
вөтјасөн,

Ез төдәы муыввса капитализм.
Вөјдөрсө сөравлис,
Өни-нин ералө
Лондон-и, Рим-и, Париж-и, Нью-Йорк;
Пыр кодкө лөж лептө,
Пыр лөб төждыны,
Мед ескө враг пјатвлетка ез торк.

Висталөј,
Коді оз төд болшевикјаслыө
Бојөвөј уж вылын штурмјтан өд?
Висталөј,
Ез-ө-нө оппортунистјаслөн
Уж торкан һаргөмныс пөд?
Вит вөса план тыртан уж вылын
Кујим во тышкасөм мыст
Гырыс победајас увтыртны
Міјанлыө некөд оз лыст!
Кујим во, ыжыд иж дөригүн,
Сулалө комыи во-вест;
Зарһиөн пасјас истөрија
Ужалан доблест да чест.

Гөгөртөј СССР пастала—
Ужтөм морт һекыс оз оур,
Мунө быд уж-фронтын штурм,
Ыжыд выл олөм таз паскалаө,
Һескыдыс некөд оз зурт,—
Һыккодла бергөдчө јур.

Тазі ми вынодчам,
Быдгорјыс мынтөдчам
Муыввса капитал вез-костыс,
Мезим мед сы-улыс зик.
Важ ужног шевкнитам,
Кыпөдам техника,—
„Абу-өд сөшөм јон крепостыс,
Коддөс оз боот болшевик“.

Возынжык муныс страјасмыс
Став олөм самнаным
Гашкө-на со вои бөрыннөс ми;
Мог мијан—дас вои најөбөс
Суөдны, пайыны,
Медым ез мијанөс капитал ви.
Һекор мед некөдлөн јурөыс оз
вош,

Мыј шулис Сталин јорт—вожд:
„Либө ми вөчамөј сјөс,
Либө-нө мијанөс капитал вяс“.

Со мыјла СССР пастала
Пуө ударнөј уж өд,
Быдламы ордјысөм паскалаө,
Кушөмөс некүшөм кад-на оз төд.
Со мыјла өдјөмөн термасам
Кыпөдны унжык гигант,

Јон багатырјас-моз вермасам—
Һөл вои ештөдны вит вөса
план.

Со мыјла:
Верим мед жениджык пөраөн,
Мирнөј кад олыштан-кост,
Лоны гранитнөј из-гөраөн,
Һекүшөм враг мед ез боот.
Сы понда
Јонжыка зөнтам ми,
Зөркнитам из вылө из.
Штурм-вылө топөдам радјас-
шеренгајас—

Быдмө-нин социализм!
Адзам ми,
Вылын-нын сылөн јар козулыс,
Гөд кымөр сажө оз берд.
Паскыд-нин мијанлы мунан туј
подулыс:
Вескөдлө Ленилөн парвја—
ВКП(б).

Ыждтамыс—
Квајтөд пай муыслөн,
Пастаыс—
Мир-вөсна муныслөн,
Кышолыс-гөгөрыс
Лок враг оз уч,—
Со кушөм мијан Сөветскөј Сојуз.

Ыждтамыс—
Синјасөн орөдтөм,
Пастаыс—
Берөгтөм морелөн,
Кышолыс-гөгөрыс—
Муртавтөм куч,—
Со кушөм мијан Сөветскөј Сојуз.
Быдламы, кытчө он вичөдлы,
Лун һи вој өдсө оз личөдлы,
Чорыда зөвтөма вынјөра сој,
Зымгө ударнөј бригада выл строј.
Гажа оимфонја уж шумыс кылө,
Кызан-да, он бытвө-ј пөт,
Сымында кылө сен ужалан өд!
Быд ужалөн ас-пөлөс, ас-ногса
өмылөм:

Заводлөн—өви ног,
Шакталөн—мөд.
Һекөдлөн вздоритөм абу зик һөви,
Гөдөс оз торкөм һи бөкө оз пет:
Станас-өд вескөдлө Сирјор өви—
Ленилөн парвја—ВКП(б).

„Комі му куча ме муна,
Гөгөр сулалө өд вөр“...
(М. Лебедев).

„Пеныд парка сулалө,
Көчид вөјтөв шулалө“...
(Н. Виттор).

Комі му шуштөмөн, гажтөмөн
чајтаим,

Бытвө ег төдлө, мыј долас і тан
Социализм течан план.
Нориник гөлөсөн дыр воопе-

вајтаим:
„Сөд парма-вөрөј“ да „Шонди
бан“.
Важыс вот өни-на гөрдөдтөз
јанзим...
Өни, сөрт, мөдтор-нын ставным ми
адзам.

Јуалөј,
Өнија кадө-нө оывны важ-моз:
„Пашкыра пожөм да лапја коз“,
„Кисмы-жб, керөсдор оз!“—
Пөзө-на, али-нө оз?—
Висталаам—
Оз!
Огө-нин ми өни пармасө нормөдө—
Пармаыс ачыс-нын гажаа гөрөдө.

Коркө-өд унатор мијанөс зөскөдлөс,
Шуласны,
Мы-пө-тај колөма—колөмз, сөрт,
сјө...

Кывзы те,
Комі му олөмөн вескөдлыс—
Областса даскыкөд партконфе-
ренција,

Мијанлыс, гижысас котырлыс,
Рапорт-оттчот:
Литература фронт вылын
Кушөмжык артјасөн воим
Көјмөд, рөшајушөј воин.
Рапортным женидик, вот:

Ыжыд тырвермөмөн ошјыны һи-
нөм—

Комі литератураным јона-на жөб,
Сјө-өд ставнымды шыбытчө сөймө,
Һекыч он сосөм, он зөб.

Гашкө-нө, вөрам ми дыша,
Гашкө і омөла ужалө јур,
Гашкө-нө вөлі руководствомыс слаб,
Кад сөртү ез саммы тудөдны
КАПП?

Ставыс-кө өтветјас мијанлы вичны,
Збыл колө виставны: вөкыда сјө.

Өви-кө, ми реконструкция кадлаң
Гормөмөн бергөдим асыным радјас,
Сы-понда творческөј кризис кад
волис,

Литературатө олөмыс коләлис.
Мөд-кө, ег вермө ми быдтыны
Выл гижыс кадрөс;
Сы-понда пөшви ез сөд мијан КАПП,
Сы-пмыди вөчасөн ламтө важ
јадрө,—
Тани, кыз шуласны, сөдөным—
кәд!..

Кымын ударникос гижыо кыским?
Тажо-од воли зев колана мог.
Бара быд вурисод тани ми быздим:
(Висталан — смек,
Он вистав — „грек“,
Абу тан оерам, а отувја шог)
Крукалос лыднас
Кан синва мында —
Кыгко да муртса... нол морт.
Омол а паскодим кадр быдтан фронт.

Кожмод-кө, тырмымон некодлон
абу
Марксистско-ленинскөй творчество
сам;
Сы-понда гижодпыщ артмывао
слаба,
Петлывао-й некытчо шогмытом
клам:

Нол-од-кө, марксистскөй кривика ми-
жан зев улын,
Сыгтөг бур литература оз ло.
„Кривикаяс, кривикаяс колонны!“ —
кымыны шулим,
Сомын-таж онөз-на некод ез... во.

Витод-кө, слаб воли штаб —
КАПП.
Велодом, вескодлом ез сылонсуз,
Сы вьсна слабмис став фронт и
став уж.

Тажон-кө помавны рапорт-отчет,
Быдөн, ферт, шуасны: со-по-таж, вот,
Орома коми литературадон фронт,
Ештма лободны горт:
Некыз он кут —
КАПП-ам капут!,
Збыльы-од жугыл картина
Синвозын колд:
Быдлаын срыв,
Гогор прорыв...
Кыгк-но та-выгөз воим
Кожмод, решающөй воми?

Гашкө-но кодкө таз паросно зүгис?
Е. э!

Тажо-од миан карвинадон гугыс:
Сузытомторяс,
Нелучки,
Лок.

Медвоzza медыжыд сузытомтор:
КАПП-ын ез вьв торја вескодламы
морт;
Та-понда сесоа и мукод нелучкыс
Мианос жуавтөз кучкис.

Мод помка: мианамс ужнымоз
Ундыкыс оз пукты пидди,
Некод общественног угон оз лыс-
ды,

Обкомамс шуомяс ordjоны пыр:
Суюоны нарузка зик журывытыр. —
Быгьбкө дорьма гогор кикок, —
Тамс со бара-жө КАПП ужалы лок.

Кык „объективног причинаон“ он вев-
тыи мыжяс,
Лона көв мианамс ныждисины гыж-
яс.

Ми онөз-на ег вежө асыным ужяс.
Кад кором оерти ег сувтөдө рад-
яс.

Шуам ми вескыда: ужалим жеба,
Сомын и асыным вермомяс огө-
жө зөбө.

Тодам ми, художествоа гижод —
Чорыд оружю
Тышкаоны классовөй врагкөд.
Сы-понда сижө мед пыр вөли кужө
Житчыны колана кадкөд.
Вермам-ө ми тагэ фронт вылао пет-
ны?

Вермам!
Вермам-нын кад-серти гижодяс вет-
ны
Тажо победыс миан.

Парвја шоктылис:
Лыддыны главнөй опасностон
Вескыдвыв кезом,
Сы вылао кыподны медчорыд тыш,
Щош мед и „пугавыв“ фронт
вылаын

Вермасан вын ез вьв ныж.
Оз вермы лоны мод ногон,
Тажос ми лыддам пыр медыжыд
могон.

Парвја тузвчыме бокө ог кезө,
Кык фронтын нуодам дугдытөм
кос.

Литературамы классовөй вежыи
Парсавны гыжасным жо.

Кымыныс ерд вылао петкодлим, —
Возд-на кос огө вежкөдө. —

Тышкаосом личотамытөр
Ным вылао вигоддытөг:
Сис либерал психология,
Враг ногса идеология,
Великодержавног шовинизм,
Коми национализм, —

Мукөдтор октыны позо-на соззон,
Сурас, но шуам: сиз возө, сиз возө.
Бөрвылас асныс-жө гыжыяс, —
Ундыкыс нымалаи гыжыяс,
Коджасмыс цорота ужсө „качажис-
ны“,

Асыныс мыжжасө зикөз призна-
тисны,

Татчө-но вын абу сотома бидон?
Тажо победыс зев выжыд миан.

Бырөдим зикөз „неклассовөй“ гижом
Ез вьв мед вевтөма „вообщө“ ма,
көмон.

Вөли мед төдчымон вооса быдтор,
Та-вьсна вермасом кыподлим ми-жө:

Со кущом гырысжык вермомяс
миан, —

Гырысөс политика могжасыс куза, —
Женыда лөи көв гижөма киди,
Тышкаосом на-вьсна пуома куза, —
Посиджык ужнымос огө-нын мыгтө:
Татыс-нын тыдалө, мунам ми кыгтө.

Шуам кор быдлаын „миан“,
Ферт, сижө — ставнымаон миан:
Став ужсө вочам ми парвја ту-
дөдөн,
Отувја вөлаон, коллектив чугоддөн.
Со мыжон, жортяс, ми воим
Кожмод, решающөй воми.

Ми, нолөд штурмөвөй во вылао
пыригөн,
Парвја возын став еолөмсаы кос-
жыоам:

Пасжөм нелучкияс бырөдам.
Вылөжык литература кыподом,
Качество бурмөдам,
Важөдам сетчөз,
Мед вөли оломьыс возынжык четчө,
Мед вөли збыльыс быд фронтын
оружю.

Классовөй врагос мед чужю,
Остатки вужсө мед чашю,
Пила-моз зажго,
Черон моз камго,
Быдлао мортчө да занго.
Лептө мед овмөс, культура, —
Ташомос лободам литература!

Гижод мед отсалис:
Вөр ундык лезны,
Выл Вожыв тены.
доржны ес-ес-ес-ер-ос
Мувывса капитализмыс,
Стрөитны социализм, —
Ужыс-өд — вөрзөдтөм ис.

Петкодлам мича бур гижөдөн:
Ударникос, звучникос, героюс,
Ленинскөй гөрданамонног комиссо-
молөс,

Совет гражичаяс вижыясөс —
Славног Гөрд армија,
Косомольскөй Гөрд флот, —
Огө ми вунөдө некущом фронт.
Быдтор квалитам кадө да буга. —

Ташомос лосодам литература!
 Пятиметкалон штурмовој холод
 во воо.
 Кыптылаас бара став вражеској
 стан,
 Лозунг-од оломо портёма лоо:
 „Нол воон—вит васа план!“

Вражаслы воча став ужалыс јозыс
 Зелодаас асыс мыј вермоја сон
 Еј, коми гижыяс, солэм мед озјис,
 Штурм выло! Возза колонна!
 Боро ог колчој ми скон!

Тај ми лосодчам холод во кешло,
 Асыным кивнымос ого ми вежо
 долбеста ужалыс некор ог поло:
 Тодам-од мыј выло ужалам,
 Мыј выло олам.

Вы кадө вујим ми, —
 Вы ногон ужавы!
 Портмој КАПП-ос
 Боевој штабө!

Гижыяс сувтасны возмосчыс радө

Корам ми тенө,
 ВКП-лыс коми отрадөс,
 Индөјяс сөтавны кутан-да,
 Мијанос сени
 Качгышт-жө шөш

Мед олас ВКП-лон Цөка!
 Мед олас да вескодлас партвиној
 фронт!

Сталној вожд — Сталин јорт!
 Мед оласны Војвыв Крајком
 да Коми Обком!

Кылам ми ортсман,
 Скөралө морелөи крөжбердын гы, —
 Сиз ералө крөҕисын капитализм.

Кылам ми пышкөссан,
 СССР пөстала грымалө шы.
 Таң зумыда строитөсө социализм.

Нобдиса Виттор

92 Кварталын звучыкјас здајтөны вөчөл кер.

[Трактористјас (Пөдделөөј базаны) суббөтүк] ылым.

ВЫЛ КАД, ВЫЛ МОГЈАС

ОРАТОРИЈА

Ставөн. Муралан карјас. Выл кар!
Електричество југјалё жар.
Абу ошјысөм—збыльмөмтор тан.
Ескаватор. Мотор. Комбајн.
Зумыд феррик. Турбина. Тросс.
Катерпиллер. Совхоз. Колхоз.
Воча план. ФЗУ. Автодор.
Сельмашстрој, снеспострој. Рабсеелкор.
Нефтлөн јенежлаң кыпалан гыд.
Пјавілетка. Коммуналөн гы.
План, Ударықјас. Стал. Чугун.
Вынјор зелөдим. Сөнјасным брун.
Голгө вөр-јагыс мільмонөн кер.
Тронгө ударықлөн піла да чер.
Нінөм оз өзы тащом јар бiөн..

1-өд ворсыс. I ставыс тајө—

Ставөн. Міјан!

Рупор. „Мі вөвлытөм өдөн мунам социализмө“.

Ставөн. (сылөны).

Пјавілетка појезд лебө,
Виэсө туысылыс өз сор.
Лебө, лебө, лебө, лебө, лебө...
Ылөз јургө мунан гор.
Ем збој план. Промфинплан.
Кадын план. Тыртам план.
Еј, бур вокө, ужад өдтө пырт—
Промфинплантө асөыд тырт.
Кывзөј!
Вісталө Молотов јорт.

Рупор. „Пјавілетка којмөд во пом кежлө-нын
мі кык кујимөд јукөн вылас тыртим віт
вөса план.

Сөмын тајө міјанлы ещана. Міјанлы
колө помөз да гырысжык өдјасөн тырт-
ны пјавілетканымөс. Та вөсна міјанлы
ставнымлы колө сетны көсјысөм—таво
помөз тыртны віт вөса план, збыль
вылө олөмө нуөдны пјавілетка нөл
воөн“.

Ставөн. (сылөны).

Паравозным возө, возө вајө—
Гөгылјасыс зык да зык.
Віт во пыдди, мі нөл воөн
Пјавілетка тыртам зік.
Ем збој план. Промфинплан.
Кадын план. Тыртам план.
Еј, бур вокө, ужад өдтө пырт—
Промфинплантө асөыд тырт.

1-өд ворсыс. Медым помөз нуөдны социализмөн вер-
мөмлыс туј:

Ставөн. Сталинлыс квајт индөд олөмө суј!

2-д ворсыс. Зумыд радјасөн сувтамөј мі...

3-д ворсыс ВКП(б)!

Теныд көсјысөм сетім:

4-д ворсыс. Квајт индөдтө паскөдам, кызі јар бі.

5-6-д ворс. Сіјөн походө мі петім.

Ставөн. Сіјөн походө мі петім.

1-д ворсыс. Парвіја!

2-д ворсыс. Мунам сы виэөд!

Ставөн. Сыкөд јітчөма сөлөмлөн вуж.

Честөн да доблестөн лоө

Сіјө нім куға міјан збој уж!

Рупор.

Гігант восковјасөн мунам социализмө.
Бөрја кадын промышленностлөн өдјө
кыптөмыс зікөз вежіс сылыс возө му-
нан условјөјассө, лөсөдіс выл обста-
новка, коді корө вылногөн ужалөм да
вөскөдлөм.

Ставөн.

Кывзөј!

Кывзөј!

Вісталө Сталин јорт.

Рупор.

„Оз-нын поғ ужалан вын медалөмын
важ моз пуктыёны самолетк вылө. Ме-
дым сетны промышленностлы ужалан
вын, колө сіјөс медалөмсө нуөдны ор-
ганизованнөја, колө ужсө механизірујтны.
Мөвпавны сіз, мыј поғө колтчыны меха-
нізаціјатөг міјан ужалан өдјас да вөв-
лытөма паскалыс проізводство дырји—
сіјө лоө мореөс паёөн зімлавны вермөм
вылө надеја кутөм“.

Ставөн.

Медалам котыра ужалан вын:
Колхозјаскөд договор вөчам.
Техніка мі кыс медым оз мын—
Механізаціја подув мі течам.

1-д ворсыс. Тајө медвоғза мог.

Рупор.

„Оз поғ возө терпітны промышлен-
ностын рабочөј вынылыс локтөм да му-
нөм. Тајө локторсыс медым мөздысны,
колө котыртны ужалан дон мынтөмсө
вылногөн да пөртны фабрик-заводјасын
ужалыс рабочөјјасөс сені дорвыв ужа-
лысјасөн“.

Ставөн.

Ужалан вынын текучестыд—враг.
Уравніловка пасвартны колө,
Вылногөн ужавны щөктө выл кад
да бурмөдны рабочөјлыс олөм

2-д ворсыс. Тајө мөд мог.

Рупор.

„Оз поғ возө терпітны проізводствотоын
обезлічка. Медым мөздысны тајө лок-
торсыс, колө вылногөн котыртны ужсө,
колө јуклыны да сувтөдавны вынсө
сізі, медым рабочөјјаслөн быд группа
нуіс ответственност аслас уж вөсна,
механізмјас вөсна, станокјас вөсна, уж
качество вөсна“.

Ставөн.

Бырөдам мі обезлічка.
Вылногөн котыртам уж.
Самтөм уж медым өз лічкы—
Ужвынтө сувтөдны куж.

3-d ворсые. Тајо којмөд мог.

Рупор. „Оз поң колтчыны важ школааыо петөм инженерно-техніческөј вын былө. Медым кыпөдны өнїа өдјас да паскөдны проїзводство, робочөј классы колө лөсөдны асыыс спеціалїстјасөс.“

Ставөн. Техніка вын былө ужмуным сөліс. Эбој војтыр колөны течны был мір. Мед быд інжднер пыщкын вөлі Робочөј класс сөлөмыс вїр.

4-d ворсые. Тајо нөлөд мог.

Рупор. „Оз поң важ моз чукөрө лөдны став возға спеціалїстјасөс да инженерно-техніческөј вынсө. Медым пыщкї бостны вежсөм обстановкасө, колө вежны мї-жанлыс полїтіканымөс да јонжыка төж-дысны сөщөм спеціалїстјас да инженерно-техніческөј вын вөсна, кодјас збыл былө-нын кежїсны робочөј класс ладорө“.

Ставөн. Вредїтельыс другөс мї корјөдны кужам. Те-кө мїжанкөд—медвозө лок. Теныд мї отсалам олөмын, ужын. Лоан те вермыс класс котырлөн вок.

5-d ворсые. Тајо вїтөд мог.

Рупор. „Оз поң важ ногөн пыщкөсса накоп-леньнө вылын бергөдчыны. Медым возө паскөдны промышленност да сїктса овмөс, колө лөсөдны пыщкөсса накоп-леньнөјас бостан был істочнїкјас, бы-рөдны безхөзәјственност, сујны хөзрас-чет, чїнтыны асдон да кыпөдны про-мышленност пыщса накопленнө“

Ставөн. Став верманторсө кадысылыс бостам, Медым некытөн ужным ез пот. Был кадын—вылногөн ужавны бостчам: Сујам да вынөдам хөзрасчет.

6-d ворсые. Тајо квајтөд мог.

Рупорт. Тајо был условїјөјасыслөн төдчанлуныс зев ыжыд, најө лөсөдөны промышлен-ностлы был обстановка.

Ставөн. Был обстановкаын—выл ногөн ужавны,

вылногөн вескөдлыны.

1-d ворсые. Олөмыс муртавсө көртөн. Ордјысөм—ужвынлөн пас.

2-d ворсые. Вїсталөј, кызі ті тыртад

2-3-d ворс. Сталїнөн сетөм наказ?

5-6-d ворс. Тајө квајт індөдыс—выл кадлөн быдмөм.

1-2-d ворс. Большекјаслөн ломалан бї.

3-4-d ворс. Петамөј сурс бригадајас лыдөн.

Ставөн. Сталїнылыс індөдјас нуөдны мї.

1-d ворсые. Робочөј!

Вїстав, вај, мыјјас-нө збыл вылас вөчїн

Аслад бригадаын та куға те?

3-d ворсые. Нуөдан он тајө індөдјас стөчөн?—

Странаыдлы вочакыс сет.

4-d ворсые. Мыјнө те ас ужнад вылторсө карїн;

Бостан он төд вылад быд поскїтор.

5-6-d ворс. Кафтылам, мыј шуліс мїжанлы Сталїн:

Ставөн. „Поскїныс вөчам мї вөвлытөмтор!“

2-d ворсые. Ен вунөд!

3-d ворсые. Ужлыс программајас тыртөм—

5-6-d ворс. Сїјө мїллонјаслөн кад вөсна кос.

4-d ворсые. Сїјө был војтырлөн збој ужын зыркөм.

Ставөн. Сїјө течөны мїр былдан пос.

4-d ворсые. Тајө ужас мї ыжыдјас асным.

5-d ворсые. Был олөм течөмын ебөс оз быр.

6-d ворсые. Врагыс возасөм пуккылтам, пасјам.

Ставөн. Тыщсө ештөдны көсјөмын тыр.

Заводјасын, шахтаын, јагын,

Борјастөм му вылын мї:

Ударнөј был мїр јурган кадын

Өзтїмөј збој ужлыс бї.

Грымөд-жө воцлаң, ударнөј страна!

Јургы індустріја марш!

Важ мїрсө гуавны лептїс војна

Ордјысыс пөсад *) да кар.

Коммуніст партїја вождөн

Квајт індөд сетөма. Ем!

Вајө, збојжыка бөстчам

Сы сертї течны был нем!

*) Пөсад—сїкт

ВЫЛ ПАШ (А. С. Ходырев сертї)

ПРОЛЕТАРИАТ КОМІ ГІЖЫЕЈАС—СТРОЈКА ВЫЛӨ

Мї, пролетарскөј комї гїжыејас ассоціјаса шленјас, прїкреп-лајтчам Сыктывкарса вөрпїлїтан завод стрөйтөм бердө да көсјысам нуны ташөм ужјас:

1. Художествоа кывјөн петкөдлыны был заводлыс чужөмсө.

2. Петкөдлыны стрөїгельство вывса ударнїк-герөјјасөс.

3. Стрөїгельство вывса ударнїкјасөс бөстөдны література ужө, велөдны најөс гїжны.

4. Активнөја участујтны стрөїгельнөј план тыртан ужын.

5. Участујтны стрөїгельство вылын нуөдам быдсама общест-венно-полїтїческөј кампаньнөјасын.

Тајө ужјасөсө нуөдны Сталїн јортөн індөм 6 условїјө сертї.

Корам ас бөреа вөтчыны Нубдїнса Вїтторөс, Јогор Колеговөс, Акїв-пїөс, Сандрїк Јогорөс да Тїма Вежөс—їтчыны кушөмкө проїз-водство бердө да сенї нуны быдлувја, активнөј уж.

Објазательстволөн срок—Сыктывкарса вөрпїлїтан завод стрөї-төмлөн помасан лун.

КАПП-са шленјас: Был Паш, Ізјур Іван, Пөф Гөк.

ЗВУЧНІК

Звучнїк!

Те сурсөн звучкан, сылан.

Звучнїк!

Те былө лепталан јон чер.

Звучнїк!

Те гөгөр гора кылан:

Звучнїклөн лыд

Сурс кубометр вөр...

Сурс куб—

Аб чачаторјөн вөрсөм...

Сурс куб—

Артмө врагкөд ыжыд косөн.

Звучнїк—

дон стальыс течөм сөлөм—

Kodөс некод

Некодыр оз вен.

Ваң - м о д.

Колегов ыма звучнӧй бригада Кубин жагын пӧрӧдӧ вӧр
Луннас вӧчӧны 11-12 км. морт былӧ.

Фото Пельмеговлӧн.

Вӧрса энтузиастяс

ОЧЕРК ИЗЖУР ИВАНЛӦН

„Гольгӧ кер. Камгӧ чер,
Мӧ тыртам ыжыд план,
Выл Вӧрвыв течан план“.
Выл Паш.

1. МЫЛА ШУВГИС ВӧР.

Со војасӧн шувгис вӧр...
Тагӧр чаляс код пожӧмјас
туганалыс ешкыннаныс саядӧсны
јенеж. Пожӧмјас кокулын мешајт-
чысны нериник понӧмјас.

Со војасӧн пожӧмјас да понӧ-
јас зыртчысны мӧда-мӧдкӧд, тыш-
касны. Јонјас-быдмисны, смӧл-
јас — кулалыны. Накӧд ӧтщӧд
венласисны ӗверјас да пӧткајас,
быдсама пемӧсјас. Сӧз-жӧ јонјас
рӧдмисны, а омӧлјас кулалыны.

Пујаслыс да пемӧсјаслыс аскот
тышнысӧ торкывлис сӧмын лок
војтӧв. Секи ӗверјас да пӧткајас
пыдӧжык ӗбесӧны, туганалыс вев-

вӧда пожӧмјас локыс шувгисны, а
посни понӧмјас тиралисны вӧрбав
шувгӧмыс. Тагӧ—арын, тӧлын, ту-
лысын, гожӧмын. Унапӧв вӧр уди-
тис вежлыны ассыс јурыв да ко-
кув паскӧмсӧ.

Пожӧмјас, козјас, нӧјас, кызјас
аснаныс вӧзјысисны, сӧмын лок
војтӧв кынзи некод наӧз ез матыст-
сыв. Пӧскӧдчасны јенежлан, неу-
на сӧјӧс оз роӧдны, шувгисны со
војасӧн, калаиз сӧмӧса коқјасныс
рушмытӧз, да... пӧрысмасны, руш-
масны. Гылалӧны му былӧ да сис-
масны. Сисмысјас местаӧ кајӧны
вылјас, томјас, јонјас да... бара
кулӧны. Тагӧ помтӧг, сурс војас-
сӧн.

Ветлисны вӧрјасӧд новгородса,
мӧскуаса купечјас, роч барышник-
јас, ӗверку да пӧтка нӧбалысјас,
пышјалысјас, парвизанјас, гӧрдар-
мејечјас. Вӧрпыр тӧвчыс порок
дук, бӧр лӧныс.

Локтисны былӧ пӧлӧс јӧз. Најӧ
вӧрлыс шувгӧмсӧ, пӧтка-ӗверлыс-
шысӧ сорисны асланыс шыӧн: стал
шыӧн, чер камгӧм шыӧн, пӧла
нажгӧм шыӧн. Пармаса лудукту-
рун дук пыдӧди кутис кывны бен-
зин дук, војтӧв шуӗлаалӧм пыдӧди—
тракторлӧн таргӧм. Вӧр кутис
сортитны былӧ ногӧн, былӧ шы-
јасӧн.

Пожӧмјас Туганјывнысӧ трактнӧ-
тӧмӧн кутисны водавны небыд лым
былӧ. Сыр лӧеӧдчасны, уеиг мӧз-
ныс увјасны ортча туганјас, пырк-
нитасны сес лым да грыпкысасны
кын муӧз. Швучка-швачка кылас,
быггӧ ыжыд пишчалыс лыјасны.
Пуркмуно лым, быггӧ байдӧг гӧн
тыра ыжыд шердынӧ кодкӧ пӧ-
лыштас. Кыптылас тӧвныр, пишӧг
пышкӧз сујас пу усӧмсаӧн кыпа-
лӧм лымбус.

2. КЫЗИ ШЫЧИС КУБИН ЈАГ.

Кубин јаг тыбју бокын—зӧк-жӧ
мукӧд јагјас код, абу-кӧ омӧлжык.
Пујас лапкыджыкӧе дај кызжык
увјаӧс. Тани ужалӧ ВКП (б) Коми
Обкомса секретар Колегов јорт
ныма звучнӧй бригада Палаӗзаса
колхозлӧн. Бригадаын 9 морт.
Бостсӧмаӧс вӧчны 10000 кубо-
метр, кварталыс заданнӧсӧ зон-
нас.

Бригадир—Подоров Гаврил Иван.
Неважӧн-на воӧма Вӧрвыв крајувса

вөрлөчөжас да бригадиржас кон-
ференция вылыс. Лащкөсик ту-
шаа, өдд жүрөйа, чангил ныра. Ҷик
коми морт стага. Пошта воём бөр-
тү Гаврил Иван медвож газетжасө
кутчөб: оз-ө кодкө панжы вөр вө-
чөмөн, оз-ө кодкө чуксав орджы-
ны, даж ачыс гижыштавлө, видлалө
гжжөджас лөжөмө.

— Бостөйм да медвожа жөзөн-
нын сурс кубометрад воөдчам.
Важөн вөли 130 кубометр вылө
полан договортө кырымавны, а
өни сурсөс, даж жөз 450 кубометр
вөчиг косттү сурсөс вөчан, — висталө
Гаврил Иван.

Бригада сетис социалистическөй
обязательство—декабр 1-өд лун
кежлө вөчны 500 кубометрөн морт,
а феврал 15-өд лун кежлө помав-
ны, вөчны сурсыс унжыкөн.

— Бостөйм да вөчан-нын, —
сөдтис Грша.

Бригада ужалө кујим пельин, ку-
јим мортөн.

— Жөзыс уна, кујим пилаөн
ужавтөг еща воө. Конвейернөй
системанад морт сөзимөн лөсыд, —
висталөны.

Кујим пара пилитөны і оржөдлө-
ны, кујимөн-жө вөчөны. Шөркөд-
дема быд лун вөчөмыс кајө 11
кубометр морт вылө.

— Жемдинса Гановлөн бригадаыс
чуксалис даснол кубометр вылө.
Мижан тај оз ескысы, мыј сы
мындаөн өни быдлун вөчөны. Кор-
жасөкөтө, ферт, кајас, — висталө
Пила.

— Ог төд вермасны оз, а бур
вөра иныс-кө ескө—ми вөчим, —
гжжис Карманов.

Антон Карманов—пелтөм. Кол-
лөм во сјјө чојжасыскөд вөчис 1000
кубометр да кыкис втсөс. Көв
пелтөм, а чунтө лөсастујад пуктас
да мөд кинас кучкөмөн төдө бур-ө
пумд. Ас бригадасыысыс велалө-
ма-нын вом сертыс гөгөрвоны.

— Омөл!—пу вылад чатөртчө-
ма да јурсө катлөдлө.

Вөрыс јона-жө омөл. Лапкыд,
гырыс увја, лок вөр. Лок вөрсө-
жө пес вылө не вөчны—оз і сур
прамөјжык вөрыс.

— Звучникјас звучитасны, —
шмонитө Јогор.

да сетыс-на перјөны спецдре-
весина. Социалистическөй обяза-
тельство куца нөйтү кер высоко-
сортијө древесинаыс шуөма испол-
зуйттөг не колны. Авиовөр-ли,

понтонник-ли, палубник-ли-кө ше-
дө—рытын ошжысантор-нын.

Бригада медбөрја лунјас тыш-
касө социалистическөй обязате-
льствоыс медвожа јукөдсө олөмө
пөртөм вөсна: декабр 1-өд лун
кежлө тыртны 500 кубометр морт
вылө.

декабр 1-өд лунө ВКП (б)
Обкомса секретар Колегов јорт
ным вылө Палажжаса медбур звуч-
никјассаң сугуга куца визувтис
рапорт: **Бөжөвөј**

рапорт ВКП(б) Коми обкомы

Колегов јорт нима Палажжаса
звучнөй бригада ыстө Обкомы
пөс чолөм. Бригада рапортујтө,
мыј декабр 1-өд лун кежлө лоі
тыртөма 500 кубометр быд звуч-
ник вылө. Өни бригада петис хоз-
расчот вылө, сетим кыв брак чин-
тыны 3%, асдон чинтыны 10%.
Звучнөй бригада заверајтө, мыј
ВКП (б) Обком вескөдлөм улын
ми нөшта чорыджык кутчисам
социализм стрөитан ужө, кутам
нөшта чорыджыка вөрфронт вы-
лын косасны классөвөј врајас-
көд да став сикаса оппортунист-
жаскөд.

Ми сетам кыв, мыј 1000 кбм.
морт вылө тыртам феврал 15 лун
кежлө.

Мед олас ВКП (б) Обком, Коми
областын социализм стрөитөмын
вескөдлыс.

Бригадир—І. Подоров.

декабр 1-өд лунсаң квознөй-
звучнөй бригадаөн петасны тыш-
касны 10.000 кубометр вөр вөсна
пөрөдчысјас, кервөчысјас, навал-
щикјас, свалщикјас, кыскасысјас
да вөвјас.

3. ЧУИМЫН

Чуим—ичөвик ју Палажжа селсо-
ветулын, усө Тыбјуө. Тани ужалө-
ны Гагшорса колхозникјас да
Тараканов јорт нима звучнөй бри-
гада Шшшкінлөн, өкмыс мортыс
(Палажжа селсоветува јединөлич-
никјас).

Синмө шыбытчанаөн торјалө
Тараканов јорт нима бригада Коле-
гов јорт нима бригадаыс. Сени—
колхозникјас, тани — јединөлич-
никјас.

Чуимын бараксаң ставыс руд-
жыкөс: јөз, оланің, оласног, сорні,
рыт коллалөм. Кубинын сорні-
тантор—колхоз уж, орджысөм, удар-
ничество, социалистическөй строі-

тельство. Тани—гөрдан, сакартор,
шыдөс.

Воис јамщик, вайөма Палажжасыс
товар—мануфактура. Мөдис сорні
асланыс мөсјас јылыс, кујөд пет-
көдөм јылыс.

Барак-дурк. Оланінын став кө-
лујсө костөны, барактыр улру
дук. Весиг којкајас лөк но-
гөн пукалөны, пызан вылыи уц-
лөны.

Пусигөн барактыр ру, он аджы
воскоп сајыс мортөс. Вөлөмкө,
пөрт вевтөдјас абуөс.

Чуимын вөр посні. Шапкаа вөр-
Пусыд шедө Поснидик кык кер.
Унжык комлевөј керјыс 20—25
сантиметр кызта. Вөчөны 9 кубо-
метрөн морт. декабр 1-өд лун
кежлө вөчөмаөс-нын 450 кубо-
метрөн морт. Ужалөны параөн-
параөн.

— Өви пөлөс ужсыд лунтырнад
дөзман, а паранад-өд быдсама
ужыс сурлө, — висталөны звуч-
никјас.

Шшшкін бригадаын кызыныс
том јөз. Медтомысыс 19 арөс.

— Витөд во-нын вөрын ужала-
дасвит арөссаң, — висталө ачыс.

Заводитламаөс ужавны конвей-
ернөй системаөн—Кубинын моз-жө
производительность чинөма. Чинөмсө
висталөны өви пөлөс ужөн. дөз-
ман-пө өви пөлөс ужсыд да еща-
жык вөчсө.

Конвейернөй система вөрө вайө
фабричнөй производство, вайөдө
мөдамөдыс зависөмөстө. Сіјө јикөз
вежө вөрса уж. Сы вөсна сөкыи
велавны конвейернөй системаа ужө.
Кутчысласны, оз кажитчы да бөр-
дугдасны.

Ужалөн гырыс өдјас кыпөдөны і
выл ног ужалөм. 1000 кубометр-
да параөн ужалөм би да ва моз-
жө лөсавтөм торјас. Социалисти-
ческөй ужлы ковмасны і ужалөн
социалистическөй формајас Сіјөс
вөрлөчөс-звучникјас асныс -нын
завөдитөны кажавны, гөгөрвоны, і
тајө ужалан ног вежөмсө, конвей-
ернөй система вылө вужөмсө колө
өдзөдны, медым обөспөчитны
звучникјаслы 1000 кубометрөн вөр-
вөчөм.

Лөнлөны лунса уж арталігөн,
матысчөны чукөрөжык. Голајас
нужөдыштөны. Арталөны куба-
тура. Парыдлөн дасквајт кубо-
метр сајө кајас да быдсөн ыш-
ловзөны.

Затө даскварт санџметр кызта жертө висталогон ставыс балабөжсө тыжыштөны.

— Да, — шуыштө балабөжсөгыж-
жыштиг воча пукалыс. — Поснџ.

Бысөнлы гөгөрвоана — вөр
поснџ.

— Качественад - өд Кубинтө
ланџам-жө. Заработкаыд озжыкичөт
ло-даџ, — рытпомнас воласны сорнџө
ордџымөм жылыс.

Тан-жө ужалөны Квашнџ гозџа
(Виџинысөс), налөн договор 1850
кубометр вылө. Вөчөмаөс-нын 800
кубометр саяс.

4. ПАРТџИНО-МАССӨВӨЈ УЖ— МӨД ПРОМФИНПЛАН

Бригадаџас вөрџын ужалөны-нын
куџим төлысөн, а партџино-массөвөј
уж абу-на лучки сувтөдөма. Кубинө
кыкыс волөма партџачеџкаса сек-
ретар, өтчыд пелшөр да өтчыд
колхозса јуралыс.

— Сыр видчыөим, шуас-ө көв
өтџк кыв председателным. Ез-өд
шу! Баракөд өинсө кышлөддџис да
бөр летчџс, — сералөны бригадџик-
џас. — Ез бара, мајбыр, өтџи мөдтор
жылыс төлкуптышт.

Гөрд пелөс ештөдтөм-на. Сгав
културнөј ужыс газет лыддөлда...
картџи. Эбыл, картџи!

Карманов медвојдөр нораөис:

— Сесса вот рытывбыд таџи
рукыласны — керны нџнөм. Шашки
нџ шахмат абу, ворсны нџнөмөн.
Сөмын өтџи ворсантор — картџи. Сы-
ыс-нџн кутџм дөзмыны, пыр өтџк
торнад ворсџгөн.

Радиө-нџи, кино-нџи.

Кварталын — барак, столовөј,
пывсаан, ештөдтөм көчыд гөрд
пелөс.

— Гојөмыс оз поџ кулџтчыны,
шогмана, — ошџысөны звучнџкџас, —
а културнөј ужөыд колө. Некытчө
шогмытөм.

Чуимын нөшта омөл. Једџино-
лџичнџкџас зџк аскежаныс. Торџаөс
весџг колхознџкџасыс. Сесса нџө-
тџи парвџџеч нџ комсомөлеч абу.

Партџино-массөвөј уж — мөд пром-
финплан вөрфронт вылын. Таџө
ужсө Палаџъласа партџачеџка вунө-
дөма, кварталџасын весџг парт-
оргџас абуөс.

5. ЛЫМ—АБУ ПОМКА

Петџсны ныр чепөлмөн көчыд
лунџас. Вөр кутџс чџрсыны. Швач-
кысас кын му вылад, бытвөкө

пџшдальс лыџасны да өтџи ув ве-
өиџ пу вылад оз кол, јылыс щөщ
чегө. Јџрмөџтџс чунџаслы, кокџаслы,
чужөмлы. Рыџө мышвџв.

Лым, лым, лым — корө вөр,
корөны керџас, корөны јөз. Воис
декабр төлыс, а пувкорџас ез-на
бердны. Хоџајственнџкџаслы бара
объективнөј помка.

— 50% вөр кыскыны јанвар
1-өд лун кежлө. Куш му вывтыис?
Кор-на лым уөас да подготови-
телнөј уж мунасл — Кџџаснысө шев-
гөдөны лесоучастокса завџас.

Лым абутөм вөсна Тыбју вөр-
часток (Кубин, Чуим) оз лөсөдчы
вөркыскавны. Јагын вөвџаслы
оланиџас абу лөсөдөмаөс, туџџас
оз лөсөдны. Колхозса правленьө
кујөд петтөз оз весџг сет гоз-мөд
мортөс подготовителнөј уж вылө.

Лымџыс вест судта-на абу, даџ
аслыным гортө јөз колөны! — вот
налөн помка.

А өтџк Кубин јагын-нын 4500
кубометр вөр да Гуимын 3500
кубометр. Јанвар 1-өд лун кежлө

најөс колө быт летчөдны качџш
щө вылө. Сџџөс вөчны подготови-
телнөј уж бура нүөдтөг некыз он
вермы, а лесоучастокџас тајөс
орөдөны. Орөдөны сџџөн щөщ и
решајушщөј којмөд вөса медбөрџа
кварталыс вөрлеџан план олөмө
пөртөм.

Декабр 1-өд лун кежлө медбур-
звучнџкџас вөчџсны 500 кубо метрөн
морт.

Вөрлеџыџас! Кылад? Кык во
сајын 180 кубометр вөчны сөкыд
вөлі бөстсыны, а таво декабр 1-өд
лун кежлө 500!

Тајө шуөсө большевџстскөј өдөн.
Тајө висталө, мыј мијаџ ем став
возможностыс мед содтөдөн тырт-
ны пџатџметка заверщајтан волыс
вөрлеџан программа. Большевџст-
скөј өдџас колөны пөрөдөм да
кыскөм кост торџалөм бырөдны.

Вылөжык өдџас пөрөдчөмын, но-
нөшта вылө колө лептыны кыскөм-
лыс өдџас. Тани тыр вермөм вөр-
леџан фронт вылын.

Новџкын Гөрд армџија нџма колхоз-
нөј бригада вөрлеџө

Фото — Исакөвдџи

З В У Ч Њ І К Ј А С

Кывјасыс Вых Пашлөн

Мелодіаыс Нюбдіна Вітторлөн

Босталыс

Вөр пөв-сын пі - ла шы трөң-гө, чард-бі - он југ-ја-лө чер.
Быд пу - ө вын - јө - ра кльон-гөм уң-гор-он пот-көд-лө вөр. *Хор* Мі
му - выв Ок - табр - лөн бри - га - да, у - дар - нөј бри - га - да. Збој өд-ным
ју - ра - лас мед, быд морт, вы-лө ге - там ми ка - дө грыв-мө-дан
ка - дө звуч-нөј лыд - сурс ку - бо - метр, сурс ку - бо - метр!

Вөр пөвсын піла шы трөңгө,
Чардбіөн југјалө чер;
Быд пуө вынјөра кльонгөм—
Уңгорөн поткөдлө вөр.

Мі—муыв Октабрлөн бригада,
ударнөј бригада!
Збој өдным јуралас мед:
Быд морт вылө сетам ми кадө,
грывмөдан кадө!

Звучнөј лыд—сурс кубометр,
сурс кубометр!

Штурм вылө вөрө ми петім,—
Пым віра большевик рөд.

Парвіја возын кыв сетім—
Лептыны вөвлытөм өд.

Пріпев.

Морөсын көсјан бі ломчө,
Сөнјасын—багатыр вын.
Војмуын выл котыр ловчө:
Звучнөј отрад—сылөн ным.

Пріпев.

Помыс-пом шымыртам вөрсө
Сквознөј бригадаон ми.
Пыркытам өдөн јар шөрсө,
Мед өзјас гигантјаслөн бі.

Пріпев.

Укјөдлө пујаслөн пөрөм.
Тракторөн гымөдө кад.
Муыс і сынөдыс вөрө...
Тіралө классөвөј враг.

Пріпев.

Вөрө ми, звучныкјас, петім,—
Көсјөмным ми пыщкын тыр.
Парвіја возын кыв сетім:
Камгыны—дорны выл мір.

Пріпев.

Көсјөім вөчны—і вөчам!
Кеслөма піла да чер.
Өдөдас выл мірсө течөм
Вөр-јагын лөчөм быд кер.

СІКТСА АСЫВ

ПОВЕСТЬ ПЕД ГЕҢЛӨН

(Заводитчэмсö вiздö колöм №- жасы).

Сіктын ем быдсама олысы. Мукöдлөн оломныс—Венера козув моз жугыда ломжö, мукöдлөн—ул пскөн чіскö. Курыд щын пышкын луныс лун, војыс вој коллөны немнысö.

Марвин бурöщ ташöм олыс. Шыр піөн постысöма лепушка код керкунас. Овмөсыс—кістөм көті код. Мукöдкө важөн-һин ескö чужјіс. А Марвин оз чужјы. Кыс јешцö чужјан, һинөм кежыс-öд он, буракö, колтчы.

Марвиныс гөла—сіктын һекод-һин оз ов. Весіг Тіма Иван лібö Гөрф Олөш јонжык овмөсаөс. Нәјö көт мөска-куканаөс вiздөны. Марвинлөн скөфинаыс, орөм бөжа кан да кык чіпан. Весіг шырјас оз радејтны Марвинлыс керка: эскыд, көчыд, пемыд, лок сы-һода. Мукöд рытö локтасы дасөн кымын кывзыны Марвинлыс мојдөм, секі көт чер качед јірк бердö. Олөны-тај. Бытвö сiз-һин пунктöма—Марвинлы мојдны, код-јаслы-жө кывзыны. Мысö жö оз мојдлы: зарні дворечјас јылыс, парча паскөмјас јылыс, заморскöј вина-һан јылыс. Мојдас да мојдас, бытвö ачыс коркө овлөма сеццөм дворечјас. Аслас төлыс вужмөн һаныс ем-лі, абу-лі, а мојдö: „ачім сен вöлі, вина-сур јуі, сөмын-тај ус куҗа вiзувтіс да вомö ез вескав“... Сiз-öд-і ем. Олөмыс сөмын ус дорсö-і мавтыштöма Марвинлыс.

Өні Марвин гөрба, кос кiја. Лунын пукалö золанік өшің дорын, тыв кыö лібö јöзлы көмкот дөмлö, лібö јешцö мыјкө вöчö.

Көркө Марвин вöлі том зон, бурак зон. Кыҗі өні Максім пыс казачітö Трөш Педөрлы, сiз-жө ачыс јöзлы ужаліс. Ужавліс вөр дорын. Но і уж-жө вöлі секі вөр-лезыс-јаслөн: југыдсаң пемыдöз тiлеасы да шојкодөс локтөны чомјасö. Чомјын пөртчысы һі костыены, көчыд. Лыс вылын уҗлігөн тiрҗөны. Сiн куһліг коста кi-кокјас кын увјас код лөһны...

Таҗі-жө ужавліс во дасвiтјас сајын Марвин. Ужавліс ез ас вы-

лас, пөдрадчiкы—Трөш Педөрлы. Вөр пөдрадчiкы вескод вөр-лезыс-јаслөн кынмөмыс. Сылы колö кер, унжык кер. Сылөн вöлі өтi кыв: „јешцö-кө час ужыштанныд, чашка винаөн морт вылö“. І ужыштөны Марвинјас кi-кок дубавтöз. Кынмөм - муҗөм вылö винаыд—секі өтi лекарство.

Өтчыд, козувјас өзјан кадö, кор кер дорын тiлеыс-јаслөн му-зөмнысла тiрҗыс кi-кокныс, рушка рашка летчiс куҗ поҗөм. Сетчö і лічкіс Марвинөс. Вiрөс јәј комө-көн нуисны чомјö. Трөш Педөр вiздөдліс да шуіс:

— Но, Марвин, ужавіс тенад, тыдалö... Бурдан да волы рөш-цөтла.

Сесаң Марвин лоіс крук код, ружтіс да вiра кракөтөн сөласіс. Чері кыҗыштö, дөмсö... Во сајын медасіс лавка да склад вiзны војјасын.

Кор шондiыс тарыт пукоіс вөртас вылö, Марвин көтiаөс, көртыштiс ылиас чышјан... Көсјіс

пасасы да ез аҗы.

— Сураыс-кө һылыштöма-а,— таҗі ропкігтыр муніс Максiмөс корсны.

Максiмөс аҗөдны котралыс понјөс моз-жө сөкыд.

Куҗнеч Мiтрөјлөн керка мiча вөрмыс зымнiтöма. Орчен мөд, вөчтөм-на пышкөсыс—Легонты гөтрасiг көжө дастөны. Мышјас сајын куҗнеча. Струбаыс щын оз пет, өҗөсын томан өшалö.

Марвин кыссiс өшіңувтi, беддөн ташкігтыр кајіс красiтөм крилчö вылö.

Горнiча өҗөс гурјыв вооса. Сес кылö сорні:

— ...Артел-кө котыртчас, чорыда эскөдас мiјанөс. Вернө-öд?

— Төдөмыс-һин, Педөр Трөпи-мовiч. Вiзмујасын вылö кыјөд-чөны...

— да-а-а...

Марвин гыҗжасыштiс өҗөс дорын да бөр бергөдчiс. Ез лыст пырны. Бара сулалыштiс крилчö вылын, летчiс муö. җiк-һин мөдөд-

Вомыһса колхоҗыкјас Охот-рыбак сојузлы гымгаһи кыјөны чері
Фото—Ісакселөһ.

чывліс гортлаң да мөвпыштіс Легонтос аққодны, гашкө-і кужас виставны Максимыс коктуж. Исполкомыс чөвтөм бөрүн Легонт кытыртис ас гөгөрыс сиктыс мед—отчажаннөй зонјасос. Сесаң сиктын спокој ез ло: Зоновлон керкаыс сотчис, Көрнл Шангнлыс өшинјас тојлсны, Гөрд Олошлыс пывсангор кіетісны... Код сурө ескө-і төдөны кысаң ташөм торјыс петө да чөволөны. Быдөны аслас јурис дона.

Крлчө улын өзөс. Сетчө-і кејис Мартін.

Слесарнөй. Ошинјас пөлон верстак нујөдчөма. Стенјасын ножовкајас, піекөдчанјас, өжинјас. Тіскі возө копыртчөмөн рашпилөн зыртө Легонт. Мыјкө бурөщ, вөлі висталө Максимы. Кывжын вылын лантис.

— Мыј нін, Мартін дад?— јуаліс скөра.

— Бесөс корса, Легонт Мітревіч. Пасөс нуөма, сесса көө өтпөвсөн пет караултчы ны.

Максим, чурка пом код кыз зон, ошпид мурөстис:

— Со-тај, асывнас војтөла вөлі да бостл.

Вежөсын ромыд код нін. Ошин ныр Мартінлы тыдалө рытја кыалөн вөр јылын шынаөм.

— Мыј-нн... вөчанныд?— пасөвгас јуаліс Легонтлыс.

— Кл...—пондывліс виставны максим.

— Клап,—помаліс Легонт.

Пырис Мітрөй. Тапыктис сөкыд восковјасөн. Мартінөс бытөө ез-і ақы.

— Пет, бае,—вашнтіс Максим. Мыјкө мөвпалігтыр петіс Мартін. Петігас кывліс Мітрөјлыс јуалөм:

— Ез-на ешты?...

Лавка дорө муңгчөж ропкис Мартін асылс нырулас:

— Зікөз шыкөдасны... сфертын клап.

Бвла вылын шоныд. Кусі кыа. Чукөрмөны кымөрјас.

Кыа бырөм бөрүн Легонт да Максим мунісны Опрөс дөва өрдө. Важысан-нн Опрөс өрдө чукөртчывлөны томјөз.

Легонт та рыт уна, ез ју, јонжыкасө Макоимлы мыдчаліс. Максимөс друг он ускөд, јуас медуна, гортас ас конкас-на мунас.

Војшөр дор кыліс мед воззавы

гымыштөм. Ошинө саркнтіс зер.

Кодјаскө муналісны, мукөд пызан улө шлувдөмөн пондісны сургыны ныргорөн. Лөніс керка пыщкын. Макоим кпыдөсјаснас јурсө топөдөмөн пукалө пызан сајын. Сы возын—јандава...

— дуракјас ми... Ми миса дуракјас,—јурсө вөрзөдлитөг шуасис Максим. Легонт перјис чөпөыс выл клуч. Чардбі југөр вырдыштис сы куза. Макоим ез кывзы Легонтлыс вашкөдөм, мыјкө чорыда мөвпаліс. Сесса кыкнан кинас курыштис јандава да пыдөсөзыс јуис.

Петісны кыкөм. Крлчө өзөс дугдывтөг клопкө, чөлкөдчөны өшин стөклөјас. Швалгө зер. Гундырөн палскыөма сикт вылө сөд кымөр.

Кык морт котөртісны мыщјас вывті.

Мартін садміс чорыда гымыштөмыс. Рытывывсаң локтіс ыжыд кымөр, гымалөмөн да чардалөмөн гыжјасис сикт вылө.

Мартін зурліктис скаад гөгөр, сесса котөртис лавка дорө. Віт керка кост вујгөн шыр-пі моз котасис. Лавка томан вѣдөм мыс-тѣ сајөдчис дадө крлчө улө. Кымыныс гымыштас, сымыныс і пернапасасө.

Ју вылын муралөны сөдоват гыјас, шувгө мөдлапөвса вөр. Медча-нн шуштөм Мартінлы, кор јенежыс өзјывлас лөзоват југөрөн да кор јіркнтіс пушкаыс мөз—мупөщва вөрзөымөн.

Повөдфа ез зев дыр бушутчы, но чорыда. Отчыд Мартінлөн јуроыс щөвасліс: бурөщ кор чардбі пөвсыштис јенеж кузала, сылы тыдавліс кык морт—лавка пос помыс. Ачыс кыміс места вылас, весіг кыыс ез кыпты пернапасасны. Сөмын кор лөныштис, кор кымөр вещьис мөдлапөвлаң, вөліөтї четгис вѣдлыны—збыл ез-ө ло нелучкі. Томан зон, гөгөр справнө. Лічаліс сөлөмвылас.

— Пөлыс мортыдлы быдтор-јыс-жө касвнтчывлө.

Пыщыс кымөр век-на мурк-јөдліс. Чард ез-на дугды вѣзлавны сөдпемыд јенежсө: зарнї кугылөн друг тупылө гартышөас лібө југыд вөнөн асыкалас бөвмөм јенеж дор.

Мөдлапөлын котасөм бадјас

пыркөдчөны кобан зерыс.

Пыщјис кымөр, бытөө ез-і воы. Асыввыч пондіс келдөдны. Омиз ваин чөпөсјис кыа, алөј југөрјас-нас нулыштис бадјывјас...

Мартін чөскыда узо амбар возын.

Асылын Трөш Педөр щай јуө. Езыс панөн гудрыштас, булкі куртчыштас. Зев сөлөмааныс чурскө.

Јөрш Јогор улөс пом вылө пукөмөн щөщ-жө јуө. Ректас чашка да „мөдөс“ кіөтө. Гашкө дасөс-нн јуис, а век-на „мөдөс“ кіөтө. Лут-жө щай јуны, шльчкө-мөн шльчкө. Куртчас, кыв шуас, гумылатас, бара вѣстыштас мыјкө.

— Кыс-нн бурыс өні, Педөр Трөпімовіч. Ачыд адзан—кущөм олөм пукөис. Лавкаад бараставыс пондіс бырыны. Сесса шерыд талаліс. Гажтөм лунјас локтөны... Час јешщө мөдөс кіөта... Оз төд, Педөр Трөпімовіч, кызі төвјыны кутам. Ті-кө—јонжык јөз—онө отсыштө, мөдво көзөмјас оз ло.

Аса шөнді југөрјас кучкөнн өшинјасө. Јенжажын зарныасөны өбразјас.

— да-а... Сіјө-тө вернө, Јогор. Гажтөм лунјас локтөны. Прөста-өд јенмыд ез накајит. Артел јыв-сыс мыј нн кывсө, Јогорей? Со-өд олөм пукөис: прамөј крөстана-лыс-пө мырфдасны ставсө да артелщікјаслы сетасны. дај тен-сид, Јогорей, мырфдасны. Став-нымылыс. Вернө-өд шуа.? Сетасны гачтөмјаслы. Сөщөм дыщјасыд өні-і ыжыдөс. Сартө чөвтисны, јенмөс чөрту ыстисны, өні мјанө—крөстанаө—кутчыөисны. Чіг гөлыс да дышыс колас кор, со тед, Јогор, соціалізма воас.

— Зік сіз, Педөр Трөпімовіч. Лениныд кувөис да төлкыс пондіс вошны. Ме-өд адза, гөгөрвоа, Педөр Трөпімовіч. Артелщікјаслы вөла огө-на сетө. Ловјабс-на-да. Ме бара... Ме ескө... Ок ескө, Педөр Трөпімовіч... Час јешщө мөдөс кіөта,—ез-і вѣстав Јөрш Јогор, кіөтис да чөвлаңтөмөн пондіс чурскыны. Сесса друг кум-діс:

— Кызі-нө, мыј, Педөр Трөпі-мовіч—ыщкан машинаным-нө оз-на прөстмы?—морөсас таркөдөмөн содтіс—Мі асным артелщікјас, Огө-на пондөј налы кевмысны

Ме Гөрд Олошлы понда кевмысны?
Ме?.. Мед көѳ јешшө дыр пу-
калас селсоветын, шапка огө-на
пөртчө...

Көнкө кыліс понјаслөн увтчөм.
Сесса горзігтыр котөртисны че-
лад.

Јөрш Јогор чургөдчис өшіңө:

— Мыј тајө? Кыт-кө өзјөма-кө-
һин-а.

Здук мысті сьлөн көкбөрла-
јасыс куртисны-һин туј вылыс бус.
Трөш Пеоөр ез чујмы, ез повзы.
Нумјалігтыр четчис да сувтис
өшің дорө.

— Грабігисы!..

— Ошөдны!.. Жагөдны кос
пу јылө!..

— Көк-јамыс со-о-о!..

Ызгігтыр муткыртөмөн локтис
јөз чукөр. Горзөны, грөзйтчөны
кодјасөс-кө пасвартны. Јөрш Јогор
һинөм гөгөрвотөг шөщ-жө маѳ
сорөн чегис мајег да котөртис јөз
чукөр дорө.

Медвозын Зонов вослалә, ша-
мыртөма наган. Бергөдчывлөмөн
горзө:

— Лаңтөј!.. Ставсө төдмалам!
Јөјминныд-кө а!..

Зонов мышкын вослалә коопе-
ративса председател, полігпыр
гонјалө—полө јурсө сөрвөтөмыс.
Сыкөд орчен јурсө өшөдөмөн
көкјассө кыскө Машө. Быгыд
чужөмыс кулөм мортлөн код, вом-
дорјасыс тіралыштөны. Сы сајын
Марґин зурліктө, оз лаңтаы бо-
жітчөмыс:

— Со крөстос, ме абу мыжа!..
Көѳ јурөс керыштөј!..

Марґиналыс лөвтөмсө һекөд
оз кывзы. Быдөн адзөны сөмын
председателөс да Машөөс, на
вылө зыртчөны, на вылө пөһнысө
јирөны. Һе-кө зонавлөн наганыс,
омөл ескө налы лоіс. Чашјисны
лестукјас вылө.

— Асныс јешшө парґејнөјјас!

— Јанзімныс абу!

Машө оз кыв вөдөм, оз адзы,
кызі усөдөны јөзсө Закар мельник,
Легонт, Јөрш Јогор да мукөдјас.
Вом быгзымөн горзөны:

— Ставнысө колө јуө сујны!

— Асным судітам!

Оз адзы Машө, кызі колөкөл-
һича код куз Капітон каңпіјан-
јасөс моз шамралө ызгысјасөс:

— Тырмас!..—Гашкө абу-і мы-
жаөб!

Нывбајас бөһнысө кутыштө-

Тыбу пөчнөкса премірованнөј вөралысјас: Јушков Максим да
Јушков Мікулај сөрја лөчкыс мөздөһны сөла.

Фото—Пелмеговлөн.

мөн вөтчөны бөрсөң. Аксөны да
оксөны—жалтөны Машөөс.

Ыжыд зыкөн јөз чукөр валһи-
тис селсоветөз. Зоновјас пырис-
ны.

— Со,—тај парґејнөјјасыд грабі-
тисны лавканымөс,—селсовет пос-
помсаң горзө Закар. Сінјасыс көј-
інлө код. Кіјассө вылө шөвгөдөма,
быгтө кодөскө парсыштны лө-
сөдчө.

— Ме-тај важөн-һин вөставлі,—
четчышталөмөн содтис јөрш Јогор.

Дыр-на шузіс јөз чукөр. Ву-
һөдөсны ужнысө. Быгчөм вомдор-
јасөн венчөны. Кодјаскө вөдөны,
кодјаскө дорјөны. Төлкажык да-
дөјас вөдчыоом пырыс сорытөны,

торја һекөдарө һинөм оз сінны:
суд-пө адзас һөбөс, мыжаөс-кө—
пөтачка оз сет.

Код төдас мыј дыра ескө ыз-
гис јөз чукөр, ез-кө пет Зонов.
Кисө вылө лептөмөн сувтис. Вал-
һитис сылаң јөз чукөр да лаңтис.
Друг чөвусі. Зонов јешшө вөдчы-
сыштис, сесса сінјассө лөчтөмөн
вөсталіс:

— Арөствованнөјјасөс јөртөма.
Лоас допрос. Шөктам тіјанөс ра-
зөдчыһны!..

—
Машө сујөма јурсө пөлпомјасас
да оз вөрзы, шөг ыжда пукалө.
Нөмырјасөн жуөһны мөвпјас: коді?...
мыјла?... кызі?... кор?.. Сөлөмыс

МЕНАМ ГАЖ

ји тор код, дај став тушасо быгто
јон моз дорома. Ферт еско ачыс
абу мыжа, некушома абу мыжа.
Мыжаа сомсо ез здајт торыт?
Некодлы вөлі, дај председател
ачыс шоктис војков кежло кол-
ны. Некуйтчо-по оз вош. Со-і ез
вош.

Машо́лы усі төдвылас јөзлөн
грөйтчөм. Сіјо ез ачывылы видис-
јасос, сомын кыліс. Бөрјаном ве-
сиг ез кут кывны. Помніто јөз
чукоркод мунөм...

Севса друг кыптис сінвозас
серпас: сіјо вөлі важөн, шыгјалан
воё. Ічас, кыд, жуг—нінөм ез, кол.
Быд лун кулоны морт-мөд. Кача
сөчөнјас сојомыс пыкталөны, дун-
далөны. Ещаөн, вывті ещаөн со-
јоны міча каа... Машо бура пом-
ніто, кызі јөз чукор новлөдліс
Өпрөс дөваос сикт куза: нөјтөны,
быд өшиң улын шоктөны горзы-
ны:

— Мөс лыста... Мөс лыста...

Машо здрөгнітис—оз-ө нин лок-
ны сыла...

— Допрес вылө!—чукөстисны
Машоос.

Чегөм турунвужјөн довгис. Сени
кодјаскө пукалоны. Зумышоос.

— Ним, ов, вичыд!..

— Марја Вурдова.

— Кымын арөс?

— Кызөд.

— Батрачка?

— Батрачка.

— Комсомолка?

— Да.

Машо вашкөдөмөн висталө.
Көсјывлас-жө ескө горажыка шу-
ны да сомын киргөм артмө, лөбө
друг горшас пондас булкөдчыны.
Кутчысо, нылаалө сінвасө. Вом-
дорјассө гыр д чепөсмөм куртчөма.
Зонов јуасө. Уткин гижө.

— Ставыс?..

— Ставыс,—јурсө лептывлөмөн
ышловзис Машо. Быгто горт
пыщкө пуктисны сіјөс да веста-
лісны.

Зонов локтис Машо дорө да
кісө пөлпом вылас пуктөмөн виста-
ліс:

— Сомын ем ышлолав. Төдам—
абу мыжа те. Колө чорыд оөлөмөн

овны. Врагөс колө нөјтны аслас-жө
өружјөн. Колө помөч вермыны.
көс да.

Машолен быгыд чужөмыс нөж-
јөнікөн алојмис, сінјасыс ловзис-
ны. Тиралан вомдорјасвас јуалис:

— Ті онөј чайтөј менө мы-
жаөн?

— Но, морө, огөј, ферт,—чет-
чыштөмөн висталис Гычев Педө—
комсомол јачејкаыс секретар. Зым-
гис кабырнас пызанө.

— Тајө—налөн уж, көсјөны
міжанөс һајтчөдны. Но-да.. дыр
оз четчавны. Ме важөн-нин факт-
јас чукөрта. Петкөдам ердө дај
точка.

Машо мыјкө көсјис шуны да
ез-нин вермы. Нимкофысла бөр-
діс. Ез-нин курыд сінваөм бөрд.
Јачејка сіјөс оз шу мыжаөн, сіз-кө
абу-на ендөм нывка, сізкө ем-на
дорјөјас, сізкө вермасас на сіјө.

Ек!

Кор вөр туйті мөдөдча сетчө,
Кор сінвозын лебчө вөр,
Кор пелјасын шувгө төв,—
Сек збојлуныс, радыс і гажыс
Мем некузі вомө оз төр.

Сек муніг чөж пожөма вөрлы
Ме сывлөмөн петкөдла гаж.

Ме сывлавлө вөрысмы вылөс...

І мукөддыр—казтыштла важ.

Те шувган век! пожөма вөрөј
да менө-өд он жө нин вен!
Зор пожөм, те гымалан пөра
Вай вистав жө—вунөдін ем?

Ек!

Ал сывны ме сомын і куза,
Винтовка-ал кыын ез вөл?

Ал јона нин... сетчөз нин важөн

Винтовкаос вежөма чер.

Те тазі-жө шувгылін секи

Јос тугана, лымтыра јаг.

Кор том партизанскөј отрадөс

Быд пусајсаң кыјөдис враг.

да вермім! Кор үскөдчим скөрыс

Мі ачылим жежыдылыс бөж.

І те—вашкыс пожөма вөрыс

Сек отсалін міжанлы шөщ.

Ек!

Ал сывны, да врајасөс шырны
Куш міжанлөн ошјысан уж?

Но врајаскөд костөг, шөщ сывтөг

Выл мортыс оз некузі чуж.

Мед көзыд, мед лымјалө, төла,

Те кыпөдлы, Воронөј, өд.

Ал өтласа медгырыс могсө

Те міжанлыс, Ворон, он төд?

Кор лөвтөмөн пөроны пујас,

Кор шыјасөн тырөма вөр,—

Сек черпуыс кіјасын јөктө

Сен збојлуныс вомө оз төр.

Ек!

Вай өдөпты, өдөпты, Ворон!

Со матын-нин төдчө барак

Ме кыла кыз міжанөс корө

Кыз unpалө, лолалө јаг.

Мед варовмас шөщ менам черыс

Мед тулысөз горыс оз лант...

А кызрушку мем лыстан шуны

Мыј мырдөн ме ужала тан.

Өд кыпалө, тувчалө олом

Кор черулын горалө вөр!

Ме вистала—збојлуныс, гажыс

Мем сыпөнда вомө оз төр.

Торпыргас Отуvtиgон

БИГТ ИВАН ВАГЛОН *)

3.

Женежыс кымора. Асывбыд крав-
зисны ракајас, сесса зермис сочи-
ник тувсов зерон. Керка жолөбжа-
сыс орјавтөг суыс моз топјод-
лө војт ва. Улич вывјас најтө-
өисны.

— Слабог-нин зермис-да, вежыс-
көт чепөсјас да лысгыныжык ку-
тасны тајтөјасным.

— Сіз, луба, сіз, зерыд сіјө
вывтi-нин бур-да.—Аскостас сор-
нитисны мөскольыс бабајас.

Илла талун асыв шја јуыштөм
бөрын мунис Сөветө. Сөветса
председатель Арсең коксө креста-
лөмөн пукалис аслас улөс вылын
да пызан вылө летчөмөн мыјкө
гіжис. Сы возын Јакө Васкалөн
гөтырыс—Катерина сінва сорөн
кінас шевјодліг-тыр мыјкө виста-
лис.

— Чолөм, Арсеңтеј Иванович.

— А, Илла Тiкөныч, здорово,
здорово. Пукојі.—Арсең мөд
пызан дорыс вајис Илла ныр улө
стул.—Пукојі, мiса, абу лөсөмд
сулавны.

Нывбаба Илла вылө виқөдліс
сінваа сінјаснас да бокөжык ке-
жис.

— Те-нө мыј бөрдан, Катерина
төтка?—небыдик гөлөсөн јуалис
Илла.

— Сіз...—керыштіс сіјө.

— Комiтет заiмпомощыс id
көјдыс корө, көјдысыс абу дај.—
Катерина пыдди кыввiзiс Арсең.

— Абу?

— Абу-нын, босталисны ставсө.

— Кығ-нө сіз, көјдыстөг?

— Төрыт бөрјаяссө-нын сетiм...

Возжык-кө ескө волiн...

— Ег волы алі мыј. Кымыныс-

нин тај волі, ог-пө сет көзны
заводiтчытөз, век шулiн, сојан-
ныд-пө көјдыссө да вылыс корны
кутанныд... А өви... Гөлјасыдлы
нөтчыд нiнөм оз вiчмы... Мукө-
дыслөн вөлөма да вылпов сетө-
мыд-а.—Бара кајтыштіс Катерина
да бөрдан чужөмсө тупкіс чыш-
јаннас.

— Омөл тај деламд... Тајө
бефначка?—Индис Илла Катерина
вылө.

— Бефначка.

— Бефнајасыслы-өд первој
сөтавлөны.

— Сөтавынд-өд поғө-да... бөрсө
тај вајныс оз ағзыны-а...

— Ме-ег вај. Јандыс Арсеңтеј
Иванович... Со-өд... Ек, гөл олом...—
Катерина бөрдiг тыр петiс сөве-
тыс.

— Тащөм обрашченнө бефнак-
јаскөд?

— А, те, Илла Тiкөныч ен
скөрмы. Тащөмыд-өд лунтырнад
уна тај волө, ставыслы он вермы
мiса тај угодiтны, да-аа.

Илла пардорсө куртчiс

— Кодјаслы-нө сөтаалiн көј-
дыссө сесса?

— Г-мм... да-өд унаөн емөс
бостыөјасыс тај, Созон Оңө, Ко-
ғол даңыл...

— Сесса Мiрон Васка көнкө
да Мiкiт Олөш да, сіз-өд? Ег
өшiбитчы?—торкіс Арсеңөс Илла.

— Најө-өд, тај мiса. щөш-жө
комiтетас шленјас, асныс мiса
пуктыслiсны-жө.

«Нач өткодөс Мiкiт Олөшкөд,
кыкнаныс өви туј виқө сiнөны»—
мөвпалiс Илла. Мiкiт Олөш кодкө
лун Иллалы сіз-жө кајтіс, Онитө-пө
ескө зев-нын олан да, Сөвет влас-
тыд-пө ужалыс кресчаналы сетiс туј
кыпөдчыны да вөлөви-пө мужикд

лолыштас.

Лолыштас, да, Мiкiт Олөшјас
збылыс лолыштасны, лолалөны-
нын весiг. даңылјас, Созон Оңө-
јас да мукөдјас кујiм шорөн петө
пөоныс ужалөны, а Олөшјас, ек...
дај Арсеңыс-өд најө-жө тујө
кежөма. Ез вөв сіјө Илла армiјө
мунтөз тащөмөн.

Сөветыс Илла петiс Јогор өрдө.
Јогор камөдчө вөлі лебулас, вы-
гөр вож лөсалө.

— Чөст туду Јогор!

— Пасiбө... жулысөма - нин
важыс да лөб лөсыштны. Гөрны-
өд лөсөдчам.

— Гөрны? да-а, гөрны ковмас
лөсөдчыны. А мыјла ескө не
лаугјөн? Мыјла гөрјөн?

— Кыс јешщө лаугсө боотан
Илла Тiкөныч? Мыјөн сіјөс вајан
ујездөсөд, а сесса-өд i өм колө
сы вылө дај.

— Кредiт сетасны.

— Сiзнадтө пөжалуј поғө.

Кыкнаныс недыр кешлө лаң-
тышталiсны, бығтө кывзiсiны не-
быдик зерыслыс леб вылө тар-
көдчөмсө, сесса Илла бара панiс.

— Јачејкаыд тај слаба ужалө
Јогор, пөдны кутөмныд зiкөз.
Кымын шлен ставыс?

— Öнi вiт колi, возжыксө ес-
кө көкјамыс вөлі да кујiмыс бөр
петiсны.

— Бөр?

— да. Мукөдјас омөла - жө
отсасөны-а, өтнамтө-өд ме мыј
сесса верма вөчны. Одиң в поле
не воиң-пө тај.

— Ме өнi селсөветсаң. Јакө
Васкалөн гөтырыс волiс комiтет
в заiмпомощыс көјдыс корны,
Арсең өткајiтiс, абу-пө-нын көј-
дысыс.

— Налөн-өд пыр сіз. Мiкiт

*) Заводiтчөмсө вiрөд 21-22 №-ыс.

Олошјасоc да Мирон Васкајасоc еско Арсењ тыртас, гoл јoзлы нoтчыд оз вiчымы дај.

— Комсомолтo колo буржыка оформитны Јогор. Собрањo колo вoчaыны да сорнитны колхозo кoтыртoм јылыс. Oтвјoн-нын колo кoзны тавo. Те-oд абу прoтив тaмo?

— Тoдoмыс. Ме прeвoј гiжса... Тoдан Илла Ёикoныч, ме „Комi сикт“ гaзeтo зaмeткa гiжaлi, кер јывeмд. Мiсa, сoвeтcа прeдceдaтeл кулaкјасoс керјoн тыртo, гoл-јaслaм оз ceт-a.

— Сeсca?

— Сeсca Мирон Вaскa мeным кoркo код јурoн грoзитчic, coп-лaк-пo те, Јогор, быдлao ныртo сујaл. Сылiзiртo-пo тeнeыд колo бeргoдны. Нoтчыд-пo ен лыст Лeкceј Микитич вылo кaвшaсны.

— Кывлi-жo-нын тa јылыс нe-у-нa, ciјo бур. A Арсењ coтaки кы-зи вiзoдo?

— Лoгaлo-жo фeрт. Стaв шaј-кaнaс нaјo мe вылo лoгaлoны.

— Нинoм Јогор, оз кoв coмын пoвны-a. Aртeлтчoмoн колo тыш-кaсны. Тaрyт вoлoј кoмcoмoлeч-јaсыкoд мe opдo, колo зiлжыкa пoдгoтoвитны бeднoтaсo, кoзaн кaды-oд нyрyлын. Сeсca i пур кылoдны кoвмaс мунны!

4.

Сoвeтcа прeдceдaтeл, Арсењ, зaнaтo бoрын мунic лыјoыны. Pытывбмд вeтлoдлiс Гoдшoр пoлoнтi, Пoрoм нур пoлoнтi, coмын нинoм eз cур лыјны. Лыcoкoыс oт-сacoм пыддi coмын пoлoшитчo. Кык пaрa уткa aдзывлiс, лoкa јeшицo i мaтo ciбoдлiсны. Вiшкo-нын вoлi Арсењ, вoт-вoт лыјaс, дa... дpyг, нeмвiдчыстoг кyстјaс сaјыс чeтчыштiс Лыcoкoыс, aв-aв кeрыш-тiс дa уткaјaс бытo aбу i вoв-лoмaoс.

Пyзic сeк Арсењ Лыcoкo вылo, eз-кo yдiт ciјo сaјoдчыны лaпјaс сaјo, зiк eскo зeнгic лыјic, eз вiзoд, мыј вiт шaјт cы вылo мын-тылiс yjeздo вeтлiгoн.

— Лeшмaн, нoвaдoдлaн тoр-тoрaа јoртчыштiс Арсењ дa мo-дoдчic вoзлaн.

Пoрoм нyрын, дыр вeтлoдлoм бoрын ciз-жo пaрa-yткa aдзывлiс дa coмын-жo aдзывлoмыс i лoи. Шпoрoдчiсны кылo лыс лaпјaс

пoлoн бoрдјaснaныс дaј лeбiсны.

Шoндi лeтчaн дoр Арсењ вo-лiс бeргoдчic гoртлaныс. Мoвп вылaс yci: мылaкo Микит Oлoш ciјoс тaрyт кoрaлiс гoртaс. „Кoл-хoз јылыс кoнкo дa Иллa јылыс coрнитны кoрiс“—мoвпыштiс Ар-сењ. Лoo i мoвпaвны тoпoдлaсны-кo чoрыджыкa гoлioдыд. Арсењ кoрсo cылыс тoдo-нын. Вoззa лун-сaныс-нын, кoр вoic нaјo ciктo Иллa, бытo cылы, Арсењлы, cрa-зy тeшкoджык лoи. Быдтoр јылыс Иллa јyacic: кымын oвмoс гoлa oлыoјaслoн, шoркoдa oлыoјaслoн, кyлaкјaслoн, eм aбу-нa кoлхoз. Вoззa лунјaссaныс-жo зaвoдитic нyoдны coрнi гoлјaс кoстын кoл-хoз кoтыртoм јылыс. A ciјo, кoл-хoзыд кытчo вaјoдaс Микит Oлoш-јaсoд, Мирон Вaскaјaсoс, шoш i aсoс, Арсењoс. Oз мe чaјтлa пo-шyдoн пaнoдны. Ciјo i вiзoд кoрјa тoјыштaсны coвeтыс јyрa-лысыс. A cы јылыс Арсењ кыв-лывлiс-нын, мужикјaс шyoны-пo, Арсењ-пo оз мi дoр oв, Микит Oлoшјaслыс - пo кoклaбoрсo нyлo.

Вeскыдa-кo шyны, Арсењ i aчыс оз зeв paдeјт Микит Oлoшoс. Oз paдeјт нaјaн лyныс вoснa. Eз oт-чыд cылыс Oлoшынд мeжaтo вш-кыв, дoд кыкoз мyкoд вoac Ар-сењ мeжaд пырaвлo. дa coмын-oмoј Арсењoс,—лyбoјoс кoмoдo. Мyкoдco нoштa-нын јoнжыкa, yж-дaсны, шyaм, тyлыснaд кoјдыстo пyд мыдa, apнaд ciјo кык мыдa-нын бoтo.

Арсењ i гoлјaскoд кызкo оз лoсaв, оз вeрмы нaрeйтчыны нaкoд. Гoлјaс жo eскo ciјoс coвeтaс бoрyлiсны i быдтoр дa. Арсењ-пo i гoртaс бyрa дa oкyрaтнoјa yжaвлiс, бyрa-пo i coвeтын кyтaс yжaвны, гoлјaс дoр yжaвны—шyлывлiсны ciјoс бoрјiгoн. Coмын eз тaј. Eз вiрыс лoсaв Арсењлoн гoлјaскoд, Oлoшјaскoд, Вaскa-јaскoд вoртoшитчo.

Тaјo мoвпјaсoн Арсењ вoic ciктo.

Шoндiыс вoлi сaјaсoмa-нын јeнeжтaс сaјo, yпјaсaн кyа зiрдaсo acyввiзaјaсa чeрiсoм-кoд пoснiдiк гyа вa вылын.

Арсењ зyркнитic oзoснaс дa пырiс Микит Oлoш opдo.

— Мир вaм, Лeкceј Микитич.. Нa, дa Вaсилeј Мирoныч тaј тaни-.

— Тaн, тaн Арсењтeј Ивaныч,— чiткырaлiс eн пoвoс Микит Oлoш дa индic Арсењлы пyкoанин. Aчыс вeтлiс мoд жырjo дa вaјic жyжyд кoкa румкaјaс, гpaфин, жаритoм чeрi, шaнгaјaс.

— Пyкoсo, мaтыстчo мiсa, пызaн дoрaс. Гoтырoј aбу гoртын дa cытoг нинoм oг пyтмы-a. Eнo дивитoј дaј, мыјoн јeн yстic... Н-дa. Aс јoз мiсa тaј.

Иcкoвтiсны кыв кyзa вoззa румкaјaс. Сeсca мoдјaс. Гoстјaс оз eтeснaјтчыны, oз-oд-нын нaјo пeрвoј тaјo кeркaас гoститны, yнa ceрјoзнoј вoпpoсјaс-нын тaјo пызaн сaјaс oбсyждaјтлiсны. Мoдaрo-кo шyны, aбу i дивo: Лeкceј Микитичлoн гoгoр cпpaвнo, јoз-мoз мaтoвoлoмјaс нoтчыд eз вoвлыны, вaшјaлoм пырыс oлo, бытo рyшкy. Сy вылo вiзoдoмoн шoш бытo-тo i Арсењлы лoсыджык, гaжмoм јyр вылaд дa гoгoр-нын лaднo,—нынoмoн Лeкceј Микитичлaм оз пpeкoслoвит. A Мирон Вaскa i пo-дaвнo Лeкceј Микитич дoр. Свaт-јaс-oд нaјo лooны, ичoтысaныс пoзo шyны, нaјo быдмiсны oт-лaын, кыкнaныс бyрa oлыс бaт-јaслoн пiјaн, тoдoмыс-i oни-нa дpyгaсoны, нaлoн-oд ичeтeрeсыс кыкнaныслoн oвiк.

Мирон Вaскa бaтыслoн-пo, пo-рыс јoз вистaвлoны, зeв бyр мeл-нiчa вoвлa, вo вeтымын сaјын кымын-пo стрoитлiсны пoмeчaсoн. A пeрeвoрт дырјыд, бyрaкo пoв-зoмaoс мeлнiчaсo мырoдoмыс дa вyзaлoмaoс oртчa ciктaс oбщeствo-лы. Тoдoмыс сeтыс i Вaскaлы-нa мылкo мындa пaј вылo вoic. Кык вoк тaј cы бoрын быдcаmа eмбyрсo лoсoдoмaoс-a. Вeсиг вш-кaн мaшiнaјaсынд eмoс-i. Либo скoт-сo мылтa лoсoдoмa Вaскa—кaртa-сo пpaмo пoткoдoны.

Микит Oлoш стaнцiјa кyтoм пo-мыс oзырмoмa дaј. Вaж рeжим дырји-вa, вo дaсeјим сaјын-кы-мын Oлoш aчыс вoвлoмa прoстoј јaмшiкoн. Сeсca нaзoнiкoн-oд тaј, co, пыр вoзo: кyтoмa гoртaс лeз-лывaыны мyкoд кoллысыeјaсoс, тoдмaсaлoмa вeсиг вoлi Сyсoлa кaрcа чинoвникјaскoд. Сeсca ciз дa тaз дaј oзырмiс пpaмoјa. Микит Oлoшcаынд Лeкceј Микитичoз вoic. Стaв бyр мyјaсoсo aс кiac кaбыр-тiс, yнa-o-i колo сeсca глyхoј ciктaд, пeмyд јoз пoвcaд.

— Мылкo-инo сeсca рeшитiн-

ныд?—јубм кост шуасіс Арсең.

— Сіјо і ем, колб-на решітнысö, кхе-кхе-кхе, сіјөн-öd мiса, талун і чукортчывынысö вöлі колб-а.— Лабутнöја орјавлытöг воча віçö Олöш—колб решітны, кодар бок-саң да кыçі мiса, кхе-кхе-кхе, востыны, кхе-кхе-кхе, тышсö. Ме возын ем кык нога туж...

— да?

— Öтыс—не лезны колхозас котыртчыны јöзсö, паныда уж нуöдны јöз костас, муçитны, агі-тацїя мiса.

— да-а.

— Мöдыс.—мöдыс значіт в случае чево-кö мiса, котыртчас тöварішщество, т-е, колхоз, пырны мiса, пышкас мїжанлы, но і значіт дејствуйтны сетысаң, пышкөсөа-ныс мiса.

— Н-д-а-а—нужöдіс Арсең.

— Мыј н-да—торкіс Олöш.

— Абу мiса, кокны ужыс Лек-сеј Микігич.

— Ммм, кокны, код сіјöс дастіс прөвчї бласлөві, кокны ужсö... Но, вай бостöј јешчö по румке.

Бара булкытис рушкујасö вiна, недыр жежлö сөтыштіс горшнысö, пестіс оорнї.

— А, менам, дозволітöј, кој-мöд нога туж ем...—Јона-нын гаж-мöм гөлөсөн шуасіс Мірон Вас-ка.—Мыј лешакла, шуны-кö, віçны тани Ілмасö... Армејеч,—мыј-нö көт-ї... Гудыртіс став өкт-сö, содом-гомор лептіс өкт пастала... Менам, значіт, тово-с... Ідравны Ілмасö... Мукöдјас аеныс сетчасны...

Арсең сувтöдліс бы-лалöм бугылјассö Васка вылö да орöдіс:

— Оз. Тенадног оз мун... Те мыј думажан Васка... сіјо і ем... Ставыс ме вылö водас. Јурөі кучікöј пока ас-лам жал-на... Сіç дру-гö... да...

— Агїтацїя друјјас...

Вот мыј. Коçол Іван код-демјасöс менам ва-жөн-нын шамыртöма... Мед пік-нитасны öнї. Даңöыс јос вывті, со-зон Öнö да. Наясö колб. Ілмасö сөсөа дөрт шöщ да, комсомөлөч Јогорöс да... Јогорыс тожö вiнов, аңзывлінныд мыј ме іö вöчыштöма гаçетад, област паста-ла-öd, со-öd лешакыд мыј вöчö. Сөрт, ескö тајö јонжыкасö Ар-сеңтеј Иванлы інмö-да. Мем сөтакі оз-жö ка-житчы... А мукöдөыд сөсөа немтор повны. Пустакі, мiса уговорітны најöс. Кöјдыстö уждыны-öd локтасны-на, сен најö і шөдöны... Е, мiса, мусаяс, тіјан-öd мiса, колхоз,—оз-öмöј сетны? Со-öd мiса, мусаяс кушö-мі і ем колхозыд, дас вылö, мiса, значіт, сені летчысöны... Артмö-öd?

— Ілма јывсыд абу стöч Лек-сеј Микігич. Сöд мужіқјасыд-öd мыј, сінтöм мөгöјас, најöстö поçö кыңны да, Ілмајассö колб-а. Сен загвоздка мiса.—Пуктіс Арсең.

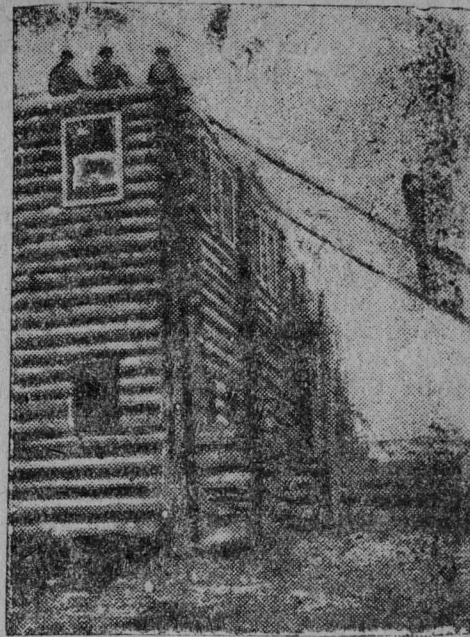
— Емöс öд быд сикаса јöз, вiна румка дорö гашкö поçö...

— Оз, другö, те кыçкö талун глупöја сорнитан Васил Міроныч... Н-да...—Орöдіс сіјöс Арсең.—Гашкö кыç шуас Лексеј Микі-гич, агїтацїјанад поçö-а, унжык јöзсö-кө-öd кыскам ас дор, куім-нолнад немтор-нын оз вермыны вöчнытö. Вернö?

— Совершенно вернö.—тапнї-тіс пөлномас Микіт Öлöш Ар-сеңöс.

— Ме ог көсјы колтчыны бокö, сіç-жö шуа—шушкылтіс Васка.

— друјјас!—Микіт Öлöш кыкна-ныскöд кiасіс,—сіçкö, давајте-жö бостчывламö. Вермöм лоö мїжан

Межадорса коммуна стрöйтö олан керка.

сајын. Сöлöм менам возывь тö-дö... Вöжжіö, вöжжіö друјјас.

— Сөреднақјассö колб ас кiа-ным бостны, көјдысајассöжык. Секітö јöрмасны пöжалуј...—Сö-ветјас сөгаліс Арсең,

— друјјас! Тајö сорныс кыв-нї-жын некодлы...—Ташöм кывјасөн Öлöш коллаліс гөстјасöс.

Петукјас-нын вöлі чуксабöны, кор гөстјас петісны Öлöш орды-да шатласіг тырїі сетчісны асла-ныс оланіјаслаңныс.

Јенеж шöрын шыра-кабөн вор-сісны козувјас. А асја кыа гөр-дöдöм бöрын і наја вошiным. Сö-мын ылын, јаг Горулын, вöҗа лöңсö аслас жургöмнас торкаліс шор, бузгic—четчаліс јуö да вадор пöлöнын öтторјөн квакајтисны лагушаяс.

5.

Тöрйт асыв мөсјас вуҗавлөмаөе-ју сајö да дöва Марпалөн мөскыс пöдöма. Воöма-нын ескö мөдар берегас вöлөм да кыркöщас абу вермөма кајныс. Уна-ö-і өбөс сөсөа тувсов скöтыдлөн, көрымтöгм-öd тај он на зөв шаңмы.

Лунтыр сөсөа Марпа бөрдіс, а рыгтас мужіқјас вöчлісны скöд

кодос да аскинас-жө шуисны сүжөр пощны. Сы вöсна талун асывса-ныс і жуоны берөг тыр јөз. Кодјаскө пощјас кыскалөны, кодјаскө мајег кералөны, кодјаскө пощөны. Сесеа сөдшпорыс таво поскыс кыдалөма да војдөр ковміс поссө нүжөдны дај.

Быд мөс лыд вылө колө пощны нол сыв пощөс Кык мөскајасам көкјамыс сыв. А Микит Öлөшлы да Мирон Васкалы лөсөдөма даскык сывјөн.

Тикон Ылакөд межаын Созон Öнө пощө. Налөн кыкнаныслөн-нын помаө пощсаныс.

— Правилнө Ыла Тиконич вө-чин, кык мөс-кө визан, кык мында— пощ, куим мөс-кө куим мында дај. Колөм војасө лөбыд вөлі налы, Öлөшјаслы, налыс пајсө мі вөлі пощам да.—Мајегө козпу нөр гартіг-моз кайтис Öнө.

— Быдногыс-нын налы лөсыд вөлөма, кыз тај шонді возын васөд му вылө зөр быдмө, сіз-жө најө нырсө пыр вылө і вылө леп-тоны вөлөм.

Ыла вајис пощ, щупыштис помсө да томанөн сүјис мајег костө, сесеа мајегсө лөсыштис да черн-лөвөј карандашөн кырымаөс: Ыла Пыркин—4 саж.

Созон Öнөлөн өтшөщ ештис Ылакөд. Пощөс вылө өшјөмөн

Гамса ветеринарнөј амбулаторіја.

көшөлынысө перјисны да гартовтіс-ны чігаркајас.

— да, Ыла Тиконич, көзны сесеа регыд ковмас петны, муыд-өд космыштавын-нын заводітіс. Көза-мылқјасын тајө каднас мукөд војасө јона-нын гөрлываим, а Путо јөрыд өд, шуан тај вөлі боштам-пө, јона-өд-нын ме чайтла тужана.

— Сіјөтө дерт, Öндрей Созон-төвич, сөмын-өд көјдысым оз-на понды тырмыны мијан, көјдыс са-јын өні мијан делаыс, сесеа і зев-на ешаөн гіжөмөј колхозас. вит овмөс-на-өд сөмын. Шөркода олыөјасөс колө, кыскыны. Најө-өд мијан јөз-жө.

— Поэ... Тіма дајјас локтас-ны ескө да. Тіма Öлөксаныс комсомөлеж-жө, сіјө-тө сујас. Му-көдјас-на емөс-і...

— Аски лөбө аскомыс чукөрт-лам скөд став јөзсө ковмас вөт-лавны, дерт, Микит Öлөшыс да Мирон Васкаыс кыңаі. Коллективө пыры-јас лөоны-на, унаөн-на јеш-щө ме чайта дај... Час ме Öндрей Марпа вөтка өрдө ветла, сорні-тыштны колө.

Öнө мунис мөдарө. Самөј сөд шор дорас пощөсны кык сват— Микит Öлөш да Мирон Васка. Микит Öлөшлөн чужөмөыс арса зер моз летчө пөсыс—төдчө, не ас сөртыс уж дорө кутчысөма мор-тыд, талы ескө наң куд дорын пукавын,—не пощөс пощны. Васка ружтөмөн мајегсө суцкалө, сіз-жө пөснас тырыи кутөма. Мајег пөв-кө суцкасны, өдіжыка курі-чыны гартасны (кытчө термасныс, оз-өд аслыныс ужавны). Öлөшјас гашкө ескө ез-на асныс сувтны пощсынытө да оз пощ мөдногыс— сіз-нын јөзыс шуоны јөзөс ужө-дыөјасөн, јөз гөрб вылын најө-витчыөјасөн.

— Смекајтөны тајө мијан вы-лын, сват.—Курітчөм костјасын шыбласөны мөда-мөдыскөд кыв-јасөн.

— Ен, пов, сват, дыр тазі оз кысы. Советскөј властыд оз-нын дыр ов. Регыд Амеріка Мөскуа вылад ескадріла ыстас, пус-пас вөчыштасны, щын јылө каяс.

Микит Öлөш „Југыд туж“ і „Ко-мі сикт“ выпісывајтө, сы вөсна јөзыс-мортыс сіјө унжык і быдтор гөдө. Ез ешаыс адзыв-нын кол-хозјас јывсыд. Гөгөрвоө-өд мыла сіјөс котыртоны. Возыв адчө, мыј

лоө кулакјаскөд колхоз котыртөм бөрас. Сы вөсна сіјө кинас і көк-нас паныд муно колхоз өтувтчө-мыслы. Војдөр-кө гөлјастө вескы-да матјасөн кроітіс, өні сіјө веж-ны-нын заводітіс асыс пластінка-сө, лабутнөјжыка-нын кутис сорніт-ны, медескө ез казавны колхоз вылө скөралөмсө сылыө.

«Те-өд мед ен лөз Марпа-вөтка мөстө, тулыснад-өд ачыд төдан веж вылад горш скөтыд».—Тө-рытја скөд вылын ез вистав, мав-тіс Öлөш, а кор шуисны даскык сывтө пощны, вежөс чужөм выв-өс скөрысла да сізі і выңгыртис гортас.

Талун асывнас Öлөш унакөд-нын адзөдчыліс, матын-кө оз ты-давны „позөзітөльнөј“ јөз, Öлөш пыр і заводітас асыс сорні.

— Но, мыј-нын сусөд, кыз-нын ковкоз јывсыс мөвпалан? Котыр-тө-пө тај да?—Сесеа вочакыв вөд-чытөг ачыс-жө і возө нуөдас:

— Ме думыс сусөд, вөдчы-сьштны-на колө, код төдас-өд мыј-кө јешщө налөн артмас оз. Ембуртө гіжаласны да бошас-ны-а...

— Огө, огө. Мыј-нө те Лөксеј Микітіч, журнымөс-өд сетчө ас вөла-ыс огө-жө сиралөј,—кајтыштасны шөркода олыөјасыд. Гөлжыкјас возө-ні бөрө оз нуөдны дај.

Созон Öнө локтіс Микит Öлөш-јас дорө да нуммунлі-код:

— Бог помеч, кык сватлы... Пощсат? Уна-тај тіјан.

— Пощсам Öндрей...—Лабут-нөја шуөс Микит Öлөш да сін-бөжнас вөзөдіс.

— Уна дерт, ті-өд жмитінныд уна вылас.—Пуктіс Мирон Васка.

Öндрей луг-лег керліс өні мајег гоз.

— Слаба тај пощсанныд.

— Тырмас, тіјан мында-кө вөлі, гашкө тіјаныс-на крепыда пощм-да...—Бара горөдіс Васка.

— Грунтыс, грунтыс, Öндрөј омөл.—Правдајтис Öлөш.

Öндрөјөс шугрөдлыны кутис Öлөшјас ужыс, сулыштис минут-мөд, сесеа нөжјөнөк воелаліс воз-лан.

«Гадінајас».—мөвпыштис сіјө.

(Возө лөб-на.)

Г Е Њ В Е Н І С

Локтіс Гењ гортас—посалѡма, чужѡмыс нумјалѡ, ѡд талуи сїѡ гїжеіс брїгадаѡ, урожај јуклѡм куза брїгадаѡ.

Пѡртчыіс да кыскіс сумкаыс ыга, кѡсїѡ лыдфыны.

— Пуксѡ сојыштѡ. Гењ, мыїнѡ ыга бостїн, он бытѡ ештыв зунасны.—Сугѡдіс мамыс.

Гењ пукіс. Нїгасѡ сѡреыс бостїс—оз убѡліт кольныс.

— Зев бур ыга,—тошкѡбтїс ыга коркаас,—урожај јуклѡм јылыс—колхоз јылыс. Татчѡ гїжѡма, мам, кычї колхозад урожајтѡ буржыка јукны.

— Лант. Шыбыта пызан сајсыс ыганад і ставнад,—паңнас ѡвтыштїс батыс,—быдторїѡн јурвемсѡ дадѡлыс гудралѡны—ылѡдлѡны.

— Оз-жѡ, бат, ылѡ...—кѡсїс Гењ паныдавны батсѡ да лантѡдіс батыс.

— Лант, шуѡны, а то лазышта. Гој, кынѡмыд-кѡ сумалѡ. Ен тевкыс.

— Нєкор-на батыс тајї ез скѡравлы, а ѡнї вїдчѡ—кыв он лыст шуны.

Сѡмын Гењ ез еновтчы, четчїс пызан сајыс да мед батыс кывлас, гораа мѡдіс лыдфыны. А батыс карын олыс вокыслы јуѡр кутис гїжны.

— Арталѡны лунуж, бураѡ сїѡ ужсѡ вѡчѡма і унаѡ, лыд...—Лыдфыштїс Гењ, а возѡ батыс торкїс:

— Аслыд лыдфы. Ме занїмајтча-жѡ. Ен мешајт. Кушѡмкѡ лунуж адѡмас—дадѡлыс ужсѡ пычкѡны. Лѡсѡдѡмаѡе лунуж—сїнвештѡд.

— Мыјла-нѡ, бат, лунужыс мыжа. Кымын лунуж мында ужалан—сымда-ї бостан. Вот, сымда-ї бостан урожајтѡ. Ачыд ѡд, бат, тѡдан... Кор тај контрактацїа договортѡ вѡчїм. Вот секї тај і рајонсаыд вїсталис лунуж јывыыд. Те сенї, бат, вѡлїн жѡ-да.

— Лант, шуѡны—ен тевкыс. Велѡдыс, зырым бед. Адѡа-гѡгѡрвоа. Контрактацїатѡ вѡчїсны—

лунуж пуктїсны. Ставсѡ нуасны—вот і јукыс, дадѡмыд і куш колѡ. Лант, ласмунан.

Лѡныс Гењ, ыгаѡ зунасѡ, а забеднѡ. Мыјла батыс сецѡма скѡралѡ? Оз гѡгѡрво, а оз-жѡ кывзы. Кывзас-кѡ, ескѡ, батыс, сїзї і кїстас сылы сїнвозас. Ставсѡ кїстас: і контрактацїатѡ і фондјасѡ кымын прѡцент колѡдѡны і, лунуж јывыыд і, ставсѡ, ставсѡ. А бат оз кѡсїс кывзыны—скѡр. Кыв шуан—лазыштны кѡсїѡ. Мыїнѡ, ескѡ, бостан, скѡр-мѡма—лазыштас.

Час кымын лыдфыс Гењ. Пемдыны кутис да петїс ывлаѡ. Гынсапѡгѡн воглавны нєбыд. Кытчѡ і мунны, а мунны колѡ—шогѡн норасны колѡ. Кычї тајѡ бат? Мыјла лунуж мыжа?

Шаркнїтїс Грїшѡ ордѡ—медбур друг дінас. Котѡрѡн кавїс кїлчѡ пос. Пыріс—сїнсѡ чїкыртїс. Ѳдва југыд тѡдчѡ.

— Грїшѡыд-нѡ абу? јуалис Гењ.

— Клубѡ-кѡ петїс-а, кытѡнкѡ—ѡд сїѡ век ветлѡдлѡ-да.—Воча вїзїс Грїшѡлѡн мам, Ірїна тѡт.—Мамыд-нѡ мыї керѡ?

— Нїнѡм оз,—чувкї-кѡ вѡлї кыѡ-а—петїг мозыс којыштїс Гењ.

Котѡрѡн клубѡ.—Клуб дорын кын најтас конјышсїс—ылѡз тутїс. Четчїс, пїзѡсыс дојмѡ. Нїнѡм—чур да вылпѡв возѡ.

Клубын залас том јѡз. Нывјас јурсѡ чукылтѡмас, кокнас зымѡдѡны—јѡктѡны гудѡгшы улѡ. Морт дас вїт, а Грїшѡ абу. Пыріс лыдфысан керкаѡ. Грїшѡ газет лыдфѡ. Бердас пукіс. Кѡсїѡ шогнас јукыны—оз лыст заводїтныс нєкыз. А Грїш гуѡѡнїкѡн:

— Тѡдан Гењ? Батјасным-ѡд кѡсїѡны колхозсыд петны. А тѡдан мыјла?

— Тѡда, лунуж вѡсна.

— Оз сы вѡсна, он-на тај те тѡд. А ме ачым тѡдлї.

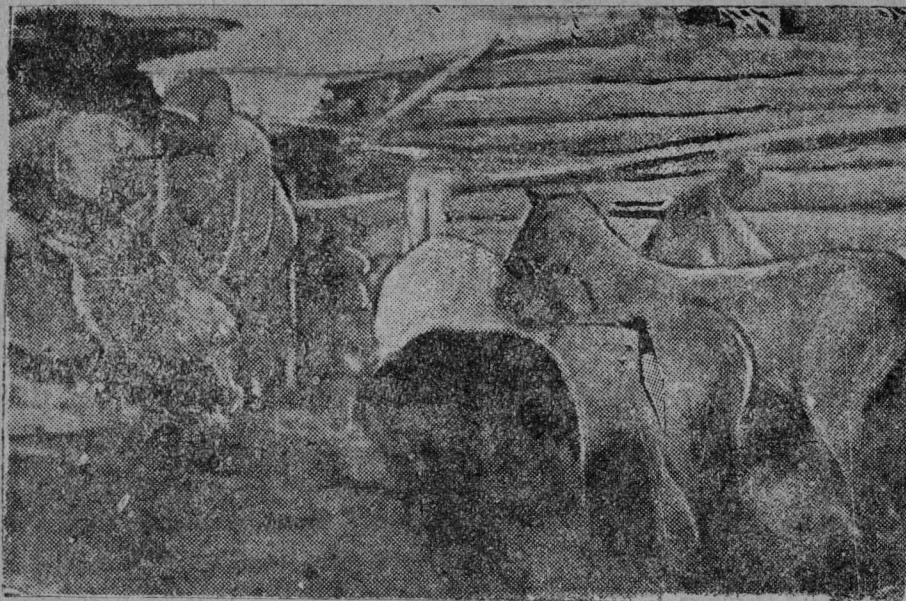
— Мыјла-нѡ? — Інтересујтчїс Гењ.

— Кывзы, кывзы. Локтї ме тѡрыт рыт гортѡ. Кывза. Пыдыс жырїн шум—јуѡны. Опѡњ Мїш вїстало:—Колхозсыд-пѡ таво нїнѡм оз сетны. Предсѡдательыс-пѡ гѡтырыслы ошјысѡма, ставсѡ-пѡ контрактацїаѡн нуасны. А батјасным ызгїсны-ызгїсны дај шуѡны—колѡ-пѡ колхозсыс петны. Гењ, мїјан брїгадаы лыны оз шогмы.

— Мї локтїм урожај јуклѡм кєжалѡ отсасны.—Збоја шуїс Грїшѡ.

Новїкын Гѡрд арміја ыма колхознѡј брїгада вѡрлєзѡ.

— А-а, вот мыј. Локтö, локтö,
— мелиа сорнитö выл щöтовод.—
Пионерјас?

— да!—öтпырјö артмис.

— Витөн. Кујимыслы-кө, ескö-и.
А кыкыслы-нö мыј?— думыштис
щöтовод.— Вот мыј! Кыкыс тајö
дафöыскöд селсöветö петад—
ужыд тырмас.

Кутисны ужавны. Первој щöто-
вод велöдыштис „кытi кызi“. Разö-
дисны труд кнiжкајас, бригадiрлыг
тетрадјас. Ужалöны, а щöтовод
велöдö— „da-da“ кайтö i прав-
талö.

Пырис полевод Мигiпер дај шуö:
— Тајöјас-нö мыј зунасöны?
челадыс?

— Мем отсасны локтисны. Уро-
жајтö мед регыдзык јукны вевјал-
лам.— Воча визис щöтовод.

— Јукöнынд локтасны, некод
оз кол јукөйтöм—нерыштис Мигi-
пер да Сең вылö визöдöмөн сод-
тис.— А ужалiгас-нö мыјла ныртö
ен сујлö?

Сең гөрдöдис дај лантис. Ужав-
лис-жө ескö i Сең, а öни кывјыс
ез сур—лантис, быгтö мыжа.

— Напраснö, напраснö, Мигi-
пер,—дорјыны бостчiс колхозса
председател,—пiновтöмыс, град
весадöмыс, кукаңјассö дöзöритöмыс
—сiјö-öд уж-жö.

дорјыштисны да Сең збојмис:
— А, ми јешщö, гөрд обоз на
вөрлезан инö катöдлiм.

— Лантö. Сорны-öд оз по-
мас—дүгöдис щöтовод.

Кык уна ужалöм бöрын щöто-
вод шуö:

— Но сесса ештас-нын. Аски
öтнамлөн нин ештас.

Пастасiгас Сең содтис:

— Енö нужöдö. Батјасным пе-
тасны колхозсыд, гөрдöдис i лант-
тис. Јанзiм-öд „баттö-пö он вермы
гөгөрвоодны.—Кулак кi улö се-
тан“.

— Тöдам, тöдам. Мынö керан
нужалiс да. Сыр щöтоводтöгыс
ужыс ендылöма.

Пионер занатiје вывсаң, Сең
котөрөн клубö. Сен собраньö. Кот-
өртö—тöлыс паныдалö. Гырыс
ва лым летчö—чужöмас шлачкö.
Кстөртö i думайтö: „ыжыд зык
клубын. Менам бат. Сiјöс другыс
он лантöд. Оз сетчы. Мыј јурас
—другыс он перјы“.

Пыркнитис палто вывсыс лымсö
—клубö пырис. Ылалiс Сең—клу-
бын чöв. Садöјас, вөтöјас—лө-
нөбө, кывзöны. Лөз щын лувјалö
—куртöны јона. Лолавны сөкыд.

Сцена вывсаң щöтовод öвтчö
—доход јылыс вiставлö. Кытыс
барышыс—кытыс рөскодујтöма,
контрактацiја ез вунöд, фондјас
вiсталiс.

Урожај јуклөмö воисны—зык лы-
бiс. Шöри быгтö потi. Öтарыс
једок лыдөн јукöмö кыскö—мöда-
рыс лунуж сервi. Зык лыбiс—нi-
нөм он велава. А Сең јöз ызгöм
пiае став гөлöснас гөрдöдис:

— Лунуж сервi јукны. Лунуж
сервi.

Председател лантöдис:

— Вај, тöлкөн. Переменаөн сор-
нитö—енö ставөн öтпырјö.

Кыпöдчiс скамја вылö Марпа
төт.—чышјансö јурөыс чашнитiс:

— Тiјан лунужнад лөб шыг
кувны. Кылад, шыг. Менам вiт
лов гортын. Кылад вiт, а ужалыс
öтнам. Кыс-нö ме сымда лунсö
да ужсö корса. Менам-öд вiт,
ставныс сојыштны оковiтöны.

Марпа төт бöрын бара щöтöвод
сувтiс, вiсталiс уна сөмјаалы сод-
тöдөн сетöм јылыс.

Сеңлөн батыс öтырыш ескö:

— Сiјötö сiзi, сiјötö сiзi...

Щöтовод торкiс:

— Кытнö абу сiз? Омöл нем-
тор оз тыдав.

— Контрактацiја—ли фонд—ли
полагайтчö-кө ме абу прöвiв. Шле-
дуйтö-кө, мыј сесса.—Воча визис
Сеңлөн бат да скөрөн содтис:—А
ми вок код дафöыслы тiјан шле-
дуйтчö оз!

— Повзiн, повзiн, шыг кулө-
мыс повзiн.—Вишасiс щöтовод.

А Сең батлөн чужöмыс гөрдö-
дис.—скөрмис: „вот кöчан јура
опортунистјасыд, чун пырыс визö-
дöны дафö вылас“.—Мöвпыштис.

— То, тед мыјтöм „мијан“...
Ужалöмыд 192 лунуж дон. Шле-
дуйтчö 192 килограмм су да 288
килограмм id.

— Шледуйтчö? А мыјтöм-нö
дафöыслы кiас сетад?—Коккiд-
жыка шыасiс Сеңлөн бат.

— Ставыс сiјö тед...

Сеңлөн бат шпыңмунис.

Кор Сеңлөн батыс наңсö кiс-
тис јөртöдас, Сеңлы шуiс:

— Пыр, сојыштны мед корсас.
Садöыс оз ешты, ужавны колö
мунны. Адқан, Сең, наңыс мијан
мыјта.—Кiтырнас лепгышталiс зар-
ны idсö.

Сојигөн Сең топöдис батсö:

— Нöм лун прöста олин. Скөт-
нөј дворын турун абу а, онö лет-
чылö. Лунужыд ескö сенi i вöли.

— Садöыс верстайтас на ставсö
—воча визис батыс, да термасöмөн
летчiс турунла.

Иль. 8

Надуйткiн.

КОМІ ЊІГА ЛЕҖАНИН

Петісны да вузасёны выл коми ъигајас елек-
трифікація жылыс, колхоз течём жылыс да
соціалістическөй животноводство жылыс.

В. З. ЈЕГИН.

Странаёс електрифіцирујтан
Ленінскөй план.

доныс 35 ур.

А. ШРАНДТ

Јај вөчан фабрика

доныс 20 ур.

О. ДРОЖЖИН

Кушөм бур сетө електричество
овмөслы.

доныс 35 ур.

А. САВЧЕНКО-БЕЛСКИЈ.

Тракторјас да комбајнјас.

доныс 50 ур.

ІЛЈИНСКИЈ.

Војвыв візјас да пөскөтина
бурмөдөм.

доныс 30 ур.

К. БРУНОВСКИЈ.

Ас овмөсса турун көјдысјас.

доныс?20 ур.

Њигајас позө ъөбны да сузөдны наложеннөй
платежөн Коми ъига леҖаниныс.

СЫКТЫВКАР, СӨВЕТСКӨЙ, 24, КОМИ ЊИГА ЛЕҖАНИН, ЛЫБӨ ЊИГА-
ЈАС ВУЗАЛАН МАГАҖИНЫС.

Редколлегія:

Дорокин М.
Вежев І.
Савин В.

Отв. ред. М. дорокин.

Тех. ред. В. Јелкин.

С У З Ö d Ö J

НХЖ Коми
1-1

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЭРАТУРА
КОМІ ЖУРНАЛ

„УДАРНІК“

ЛЕЗÖНЫ ВКП (б) ОК-лөн КУЛТПРОП да КАПП.
ПЕТÖ БЫД ТÖЛЫГЫН КЫКЫГ

„УДАРНІК“ журнал петкөдлө Коми муын, Войвыв крайн да СССР-ын социализм строитөм, төдмөдө пролетарскөй роч да коми художествоа літератураөн, тышкасө классөвөй врагжаскөд да најө агентжаскөд партия генеральнөй тувиъ вöсна, нуөдө кос партия натсиональнөй политикаыс кежласөмкөд, великодержавнөй шовинизмкөд да меставывса натсионализмкөд.

„УДАРНІК“ велөдө да быдтө том выль гижыясөс „УДАРНІК“-ын печатайтсөны вистяс, кывбуряс, очерк-яс пролетарскөй коми гижыясөлөн.

Быд ударниклы, вөрлезмелы, колхозниклы колө сузөдны „УДАРНІК“ даг гижны сетчө асланыс, кызі тышкасөны најө асланыс участканыс промфинплан тыртөм вöсна, социалистическөй строительство вöсна.

СУЗÖДАН ДОН:

1 тöлыс кежлб—30 ур

6 тöлыс кежлб—1 ш. 80 ур

3 тöлыс кежлб—90 ур

12 тöлыс кежлб—3 ш. 60 ур

Сузөдны почө поштөвөй быд отделенньöс.

